Lodzer Tageblat № 288

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאָדזשער טאָגעבלאַט

הײנט 6 זײטען

רעד׳ הויפּט און אדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אדמיניסטראַציע 10047.

דינסטאָג, פ׳ מקץ כ״ו כסלו תרצ״א | 16 grudnia 1930 r. | 23-טער יאָהרגאַנג

עקספּאָזע פון פינאַנץ-מיניסטער הײנט אין סיים

„קאָלאָ" טראָגט אַרײַן אַ פאָרשלאָג אָפּצושאַפן דעם צוואַנג-זונטאָג-רוה, צו אָרגאַניזירען דאָס יודישע שול-וועזען און אַ אינטערפּעלאַציע וועגען די וואַהלען. — מען צווײפעלט צי וועט דער ענין בריסק הײנט בעטראַכט ווערען אין סיים

רעגירונג שאַפט אָפּ די צאַרישע בעגרענצונגען געגען יודען

די הײנטיגע זיצונג פון סיים

וואַרשאַ, 15. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

די מאָרגענדיגע זיצונג פון סיים רופט אַרויס אַ גרויסע פּראָאינטערעסירונג. אַ חוץ די פראַגען וועגען ענדערן דעם סיים-רעגולאַמין, אונבעריהרליכקייט פון די דעפּוטאַטען און די ערשטע לעזונג פון בודזשעט-פּרעלימינאַר, געפינען זיך אויפ׳ן סדר היום צוויי דרינגענדע פאָרשלאָגען וועגען בריסק פון די ענדעקעס און צענטראַלעוו.

די דרינגליכקייט פון די צוויי פאָרשלאָגען וועלען בעגרינדען פון די ענדעקעס דעפּוטאַט יאַן נאָוואַקאָווסקי און פון צענטראַלעוו — טשאַפּינסקי. מען ערוואַרט אַז די זיצונג זאָלזי אַ שטורמישע, ווייל די דערמאָנטע רעדנער זאָלען אָנגעבען פאַקטען וועגען די פּייניגונגען וואָס עס האָבען געליטען די אַרעסטירטע אין בריסק.

אויסער די דערמאָנטע ענינים געפינט זיך אויפ׳ן סדר היום פון דער מאָרגענדיגער זיצונג דער פאָרשלאָג פון יודישען „קאָלאָ", וואָס איז אויך אונטערגעשריבען דורך די אוקראַאינישע דעפּוטאַטען, וועגען ענדערען דעם אַרטיקעל 71 פון סיים-רעגולאַמין אויף אַזאַ אופן, אַז די קלובען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען זאָלען קענען האָבען זייערע פאָרשטעהער אין די סיים-קאָמיסיעס.

די דאָזיגע פראַגע איז פאַר יודען זעהר וויכטיג, מחמת די הויפּט-אַרבייט פון סיים ווערט, ווי בעקאַנט אָפּגעטאָן אין די קאָמיסיעס און ווען די „קאָלאָ" זאָל ניט האָבען קיין מעגליכקייט צו שיקען איהרע פאָרטרעטער אין די קאָמיסיעס, ווערט זי דערמיט בערויבט פון יעדער מעגליכקייט צו קענען ווערען אויך צו בעווײַזען די עולות וואָס ווערען בעגאַנגען לגבי דער יודישער בעפעלקערונג.

ווײַטער וועט דעפּוט. גרינבוים הײַנט אַרײַנטראָגען אין סיים צוויי פאָרשלאָגען און איין אינטערפּעלאַציע. דער ערשטער פאָרשלאָג איז וועגען אָפּשאַפען דעם זונטאָג-רוה, דער צווײַטער וועגען אָרגאַניזירען דאָס יודישע שול-וועזען. די אינטערפּעלאַציע איז נוגע די פאַרגעקומענע וואַהלען.

די אינטערפּעלאַציע האָבען אונטערגעשריבען אויך די אוקראַאינער און אַ טייל מיטגלידער פון פּ.פּ.ס.

אויף דער הײַנטיגער סיים-זיצונג וועט אויך לייענען זײַן עקספּאָזע דער פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי.

צוליב דעם, וואָס דער בעריכט פון דער רעגולאַמין-קאָמיסיע, די פראַגע וועגען בודזשעט און די עקספּאָזע פון פינאַנץ-מיניסטער וועלען פאַרנעמען פיל צייט, איז מעגליך, אַז דער ענין בריסק זאָל נאָך אויף דער הײַנטיגער סיים-זיצונג ניט בעטראַכט ווערען.

וואַרשאַ, (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

אויף איינער פון די לעצטע זיצונגען פון ב.ב. קלוב האָט דעפּוט. ווישליצקי אַרײַנגעטראָגען אַ פאָרשלאָג וועגען אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען. זײַן פאָרשלאָג איז אָנגענומען געוואָרען און נאָך אויף דער הײַנטיגער זיצונג וועט די רעגירונג אַרײַנטראָגען אין סיים אַ ענטשפּרעכענדען פאָרשלאָג וועגען דעם ענין.

קורטיוס אין מזרח-פּרייסען

בערלין, 15. דעצ. (ט) אויסערן-מיניסטער קורטיוס איז הײַנט אָפּגעפאָהרען קיין מזרח-פּרייסען, וואו ער וועט פאַרברענגען 2 טעג.

זיצונג פון דער פּויליש-ליטווישער קאָמיסיע

בערלין, 15. דעצ. (ספּעצ.) הײַנט איז דאָ פאָרגעקומען די ערשטע זיצונג פון דער פּויליש-ליטווישער קאָמיסיע, וואָס דאַרף לויט׳ן זין פון בעשלוס פון פעלקער-בונד דערפיהרען צום ערלעדיגען פון די גרעניץ-סכסוכים צווישען פּוילען און ליטא.

דאָפּעלטער זעלבסטמאָרד פון אַ יודישען יונגענמאַן אין וואַרשאַ

וואַרשאַ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הײַנט איז אַ אונבעקאַנטער עלעגאַנט געקליידעטער יודישער יונגערמאַן בעגאַנגען אַ דאָפּעלטען זעלבסטמאָרד אויף נאָשיבאָווסקי גאַס 14. צוערשט האָט ער זיך פערסמ׳ט און זעהענדיג, אַז דער סם ווירקט נישט איז ער אַרויף אויפ׳ן צווייטען שטאָק און זיך אַראָפּגעוואָרפען אויפ׳ן ברוק. מען האָט איהם גענומען אין שפּיטאָל אַריין וואו ער איז אין עטליכע שעה אַרום געשטאָרבען.

די פּאַריזער בערזע רעאַגירט אויף פּואַנקאַרעס געזונד-צושטאַנד.

פּאַריז, 15. דעצ. (ט) די שלעכטע ידיעות וועגען פּואַנקאַרע׳ס געזונד-צושטאַנד האָבען געהאַט אַ זעהר שלעכטע ווירקונג אויף די בערזע, אַ טייל פון קורס איז געפאַלען מיט 5 פּונקטען.

טראַמוויי צוזאַמענשטויס אין בערלין

בערלין, 15. דעצ. (ט) הײַנט נאָכמיטאָג איז אויף לייפּציגער גאַס פאָרגעקומען אַ טראַמוויי-צוזאַמענשטויס. 15 פּאַסאַזשירען זענען פערוואונדעט געוואָרען.

אַ שאַכטעלע זאַפּאַלקעס 9 און אַ האַלבען גראָשען

און אַ מאָנאָפּאָל אויף זאַפּאַלניטשקעס

די בעדינגונגען פון דער שוועבעלער-הלואה

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער פינאַנץ-מיניסטער האָט נעכטען איבערגעשיקט אין סיים דעם געזעץ-פּראָיעקט וועגען זאַפּאַלקעס-מאָנאָפּאָל און וועגען נעמען אַ 6 און אַ האַלב-פּראָצענט. אויסלענדישע הלואה.

אין דער בעגרינדונג פון געזעץ-פּראָיעקט ווערט געזאָגט, אַז די הויך פון דער הלואה איז פערבונדען מיט דער פראַגע וועגען העכערן דעם פּרייז פון שוועבעלעך. אַ פּעקעל שוועבעלעך וועט אויסמאַכען אין דעטייל 9½ גר.

דער אָפּמאַך מיט דער שוועבעלעך-געזעלשאַפט זעהט פאָר אויסער דעם אויך צו פערברייטערען דעם מאָנאָפּאָל אויך אויף האַלב-פאַבריקאַטען, וואָס דינען צו דער פּראָדוקציע פון זאַפּאַלקעס אַ מאָנאָפּאָל אויף זאַפּאַלניטשקעס און צונעמען פון זיי גרעסערע שטייערען. די נעטאָ-סומע פון דער הלואה מאַכט אויך 30 מיליאָן מיט 132 טויז. דאָלאַר, פון וואָס 4 מיליאָן וועט געהן אויף אויסקויפען אָבליגאַציעס פון די ביז-איצטיגע הלוואות.

פון די בעקומענע געלדער זאָלען נאָר 75 פּראָצ. געהן אויף אינוועסטיציעס, צווישען אַנדערע פאַר גדיניע און דעם בוי פון טעלעפאָן-קאַבעל מיט משעשין.

דער נייער אָפּמאַך זעהט פאָר, אַז די שוועבעלעך-געזעלשאַפט וועט צאָהלען שטייערן אויף אַ רימשאַלט-אופן, בערעכענט לויט דער צאָהל פערקויפטע זאַפּאַלקעס.

—=0§0=—

פאָלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

הײַנט דינסטאָג, דעם 16/12, 8.30 אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) 1-טע פאָרלעזונג

איבער געשיכטע פון ציוניזם

פּרעלעגענט: מ. גייזלער.

איינגאַנג פריי!

די נאָהנסטע פאָרלעזונג שבת (20.12) יצחק קאַצענעלסאָן: „תחת כפת שמי א״י".

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין ווין און דאָרט צו קבורה געקומען זונטאָג כ״ד כסלו (ערב חנוכה) אונזער ל. זוהן, מיין ל. מאַן, אונזער טייערער פאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ״ע

יהושע ב״ר פּנחס ב״י ווערבלאָוויאָדש

(נכד הרב הקדוש מפּאָרצעוו)

וועגען וואָס ס׳טיילט מיט אין גרויס צער די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

משתתפים אנחנו בצערם של משפחת ווערבלאָוויאָדש למות עליהם בעיר ווין בנם, אחיהם ואביהם

יהושע ווערבלאָוויאָדש נ״ע

המנחם ציון ישלח להם נחומים וירפא פצעי לבבם.

חברת מוכרי עתונים בעיר לודז.

דער יודישער פליישער-פעראיין

פּיעטריקאָווער 24

מאַכט בעקאַנט די מיטגלידער, אַז עס איז אַרויס

אַ נייער צעננניק

אַלע מיטגלידער ווערען דעריבער געבעטען, וואָס פריהער זיך צו פערזעהען מיט׳ן נייעם צעננניק, אין געגענפאַל דראָהט אַ גרויסע שטראָף און פאַר די פאָלגען וועלען מיר נישט זיין פעראַנטוואָרטליך.

די קאַנצעלאַריע איז אָפען פון 5 אַ זייגער אָן.

בעמערקונג: דער פריהערדיגער צעננניק ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג דורך די פעראוואַלטונג.

Dr. L. PIKIELNY

UROLOG

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָז, אורין-קראַנקהייטע

Nawrot 8. telefon 219-90

נעמט אָן פון 12–1 און פון 4–7

אוירען, נאָז און האַלז-קראַנקהייטען

Dr. med. J. DYNIN

ספּעציאַליסט

נעמט אָן פון 5–7 נאָכמ.

6-go Sierpnia 30, tel. 153-85.

Dr. Wołkowyski

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגיעלניאַנאַ 36

טעלעפאָן 216-90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַלע-אַרט אַנאַליזע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַלען.

נעמט אָן פון 9–2, און פון 5–9 אָוונט. בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

צאַהן-אַרצט

Jakób Karmazyn

Południowa 2

פאַר פערזיכערטע פון קראַנקען-קאַסע ביים בעשטעלען קינסטליכע ציין ווערען די קראַנקע ציין אַרויסגענומען און געהיילט אומזיסט.

Dr. Niewiażski

ספּעציאַליסט

פאַר סיפיליס, טרסער און מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 5 ביז 9 אָוו

Dr. Med. E. Reicher

ספּעציאַל אַרצט

פאַר הויט האָר און ווענערישע קראַנקהייטען

דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע

פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8–11 פריה און 5–9 אָוונד. זונטאָג פון 1-12 מיט.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. med.

G Gersztajn

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

Traugutta 12 (טראַוגוטאַ)

Telefon 175-10

נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אָוונד.

Dr. med. J. LUBICZ

Ortopeda

גראַנסקאַ 28, טעל. 183-17

ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענקען-קראַנקהייטען פערקרימונגען פון פּלייצעס און גלידער

פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען; הי׳ האַלאַדקעס געגען פלאַכע פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען א. א. ו.

נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמ.

Dr. med.

M. Heller

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישען קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

נאַווראַט 2, טעל. 179-89

נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4–8 אָוונד

פאַר פרויען פון 4–5 נאָכמ.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען.

Dr. med. M. Lerner

קינדער-קראַנקהייטען

זאַכאָדניאַ 64, טעל. 113-09 נעמט אָן פון 3–5

Dr. med. Adam Bender

נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75

מאַרשאַל פּילסודסקי נעבּטען פערלאָזען פּוילען

פראַנצויזישער קאָנסאָרציום גרייט צו געבּען אַ בּאַהן-הלואה פאַר פּוילען

שפּאַניען איז פייער פון רעוואָלוציע. — איז גאַנצען לאַנד ערקלעהרט געוואָרען בעלאַגערונגס-צושטאַנד

מאַרשאַל פּילסודסקי אַרויסגע-פאָהרען קיין אויסלאַנד

וואַרשאַ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט אָוונט איז מאַרשאַל פּילסודסקי אַרויסגעפאָהרען קיין אויסלאַנד. פּילסודסקי איז געפאָהרען מיט'ן צוג וואַרשאַ—ווין, וואָס געהט אָפּ פון וואַרשאַ 7,40 אָוונט. בּעגלייטען פּילסודסקי'ן צו דער בּאַהן זיינען געקומען: פּרעמיער סלאַוועק, די מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט, דער דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס מיט'ן פראַנצויזישען אַמבּאַ-סאַדאָר לאַראָשע בּראש און איינינע מיניסטאָרן, מאַרשאַל פּילסודסקי'ס פרוי און זיינע צוויי טעכטער.

פאַר'ן אָפּפאָהרען האָט מאַרשאַל פּילסודסקי געהאַט אַ קורצען געשפּרעך מיט'ן פראַנצויזישען אַמבּאַסאַדאָר. פּילסודסקי האָט זיך געזעגענט מיט די ווער-טער: צום ווידערזעהן. מיט איהם פאָהרט מיט זיין לייב-דאָקטאָר ד"ר וואַיטינ-סקי. דער ציל פון דער רייזע איז מאַדערא. עס איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז פּילסודסקי זאָל אויך בּעזוכען די הויפּט-שטעט פון פראַנקרייך און ענגלאַנד.

אויפ'ן אָרט פון קריגס-מיניסטעריום פערטרעט מאַרשאַל פּילסודסקי'ן דער וויצע-קריגס-מיניסטער גענ. קאָנערזשאַווסקי.

פראַנצויזישע בּאַהן-הלואה פאַר פּוילען

וואַרשאַ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) פאַרשטעהער פון אַ פראַנצויזישען קאָנסאָרציום האָבּען זיך היינט געווענדעט אין בּאַהן-מיניסטעריום מיט אַ פאָרשלאָג צו געבּען דער רעגירונג אַ גרויסע הלואה פאַר בּאַהן-צוועקען, אין דער ערשטער רייה פאַר פערענדיגען די בּאַהן-ליניע גדיניע-אויבערשלעזיען. דעם בעשלוס וועגען דעם ענין וועט דאָס בּאַהן-מיניסטעריום אָננעמען אין די נאָהענטסטע טעג.

מיניסטער שאָבּער וועגען עסטרייכישע פּראָבּלעמען

מינכען, 15. דעצ. (ט) דער עסטרייכישער וויצע-קאַנצלער און אויסערן-מיניסטער שאָבּער האָט היינט געהאַלטען אין אַקאַדעמיש - פּאָליטישען קלוב אַ רעפעראַט איבּער די עסטרייכישע פּראָבּלעמען פון דער געגענוואַרט. צווישען אַנדערן האָט שאָבּער גערעדט וועגען דער רעפאָרם פון דער קאָנסטיטוציע, די פינאַנץ פּראַגע, אַרבּייטסלאָזיגקייט, פערקלענונג פון די גרויסען פערוואַלטונגס-אַפּאַראַט און וועגען פיהרען אַ איבּערפּאַרטייאישער אָביעקטיווער רעגירונגס-פּאָליטיק.

אינגערן-קאָמיסאַריאַטען פון די סאָוויעט-רעפּובּליק ווערען אָפּגעשטעלט

קאָוונאָ, 15. דעצ. (ט.)

ווי עס ווערט געמעלדעט פון אַ גוט אינפאָרמירטער מאָסקווער קוועלע, האָט דאָס פּרעזידיום פון צענטראַלען אויספיהר-קאָמיטעט פון סאָוויעט-פערבּאַנד בעשלאָסען, אויפצולעזען אַלע אינגערן-קאָמיסאַריאַטען פון די סאָוויעטישע רעפּובּליקען. צו די אויפלעזונג פון די קאָמיסאַריאַטען איז אַ פּועל יוצא פון דער געשפּאַנטער לאַגע אין רוסלאַנד, צי דאָס געשעהט צוליב דעם כדי צו קאָנצענטרירען די צענטראַלע לייטונג אין מאָסקווע, איז לעת עתה נישט בּאַוואוסט.

געוואַלדיגער שטורם אויפ'ן קאַספּישען ים

קאָוונאָ, 15 דעצ. (ט) לויט ידיעות פון מאָסקוואַ בּושעוועט אין דער געגענד אין אויפ'ן קאַספּישען ים אַ געוואַלטיגער שטורם. בּיז 40 דערפער זענען פערפלייצט געוואָרען. די בּאַהן-פערבּינדונגען צווישען פערשידענע שטעט זענען איבּערגעריסען געוואָרען. דער שאָדען וואָס דער שטורם האָט אָנגעמאַכט בּע-טרעפט אַ האַלבּען מיליאָן רובּעל. 4 שיפלעך מיט 24 מענשען זענען בּעת'ן שטורם דערטרונקען געוואָרען.

די רעוואָלוציע אין שפּאַניען

פּאַריז, 15 דעצ. (ט) לויט די ידיעות, וואָס קומען אָן פון שפּאַניען איז דאָרט ערקלערט געוואָרען בעלאַגערונגס-צושטאַנד. קיין בּילעטען אויף די וואָק-זאַלען ווערען נישט פערקויפט. די טעלעפאָנישע און טעלעגראַפישע פערבּינדונג מיט צפון-שפּאַניען איז איבּערגעריסען געוואָרען.

דער גענעראַל-שטרייק אין בּאַרצעלאָנאַ זאָל זיך האָבּען נישט איינגעגעבּען. נישט קוקענדיג אויף די שטאַרקע פּאָליציי-פּאַטרולען זעהט די שטאָט אויס ווי תמיד. פון אָפיציעלער שפּאַנישער זייט ווערט מיטגעטיילט, אַז די אונרוהען, וואָס האָבּען היינט פריה אויסגעבּראָכען אין סעבּאַסטיאַן זענען בּאַלד אונטער-דריקט געוואָרען. די רעגירונג בּעטאָנט, אַז די אונרוהען אין יאַקאַ און סאַן סעבּאַסטיאַן טראָגען אַ לאָקאַלען כאַראַקטער. אין מאַדריד הערשט רוה.

מאַדריד, 15. דעצ. (ט) אַנ'אַעראָפּלאַן האָט היינט אַראָפּגעוואָרפען אין דער שטאָט פּראָקלאַמאַציעס, וואָס רופען צום אויפשטאַנד און צום קאַמף פאַר דער רעפּובּליק.

מאַדריד, 15. (ט).

די רעגירונג האָט ערקלערט אין גאַנץ שפּאַניען בעלאַגערונגס-צושטאַנד די גאַנצע ציוויל-פערוואַלטונג איז איבּערגע-גאַנגען אין רשות פון מיליטער. קיינער טאָר נישט פערלאָזען מאַדריד אָהן אַ בּעזונדערער ערלויבּניש. אין לאַנד ווע-רען געמאַכט גרויסע אַרעסטען. צווישען אַנדערע איז אויך אַרעסטירט געוואָרען דער זוהן פון פריהערדיגען קאָנסערוואַ-טיווען פּרעמיער מאַורא און סאַראַגאָ-זאַ זענען אַרעסטירט געוואָרען אַלע אַר-בּייטער-פיהרער.

מאַדריד, 15. (ט.)

ווי עס ווערט געמעלדעט פון דער שפּאַנישער גרענעץ, שרייבען די שפּאַני-שע בּלעטער, אַז אין לאַנד הערשט אַ געוואַלדיגע שפּאַנונג.

לאָנדאָן, 15. (ט.)

אַנטלאָפענע רעפּובּליקאַנער פון שפּאַ-ניען, וואָס זענען אָנגעקומען קיין גיבּראַל-טאַר געבען איבּער, אַז די ציוויל גוואַר-דיע אַרעסטירט אין אַלע שפּאַנישע שטעט די פיהרער פון די רעפּובּליקאַ-נער. עס איז געבּראַכט געוואָרען אַ אָפּ-טיילונג ציוויל-גוואַרדיע פון מאַראָקאָ און די רעגירונג האָט אויך בּרעה צו בּרענגען מיליטער פון פּרעמדען לעגיאָן. די אַרמיליעריע דראָהט אָבּער צו בּעשי-סען יעדע שטוב, וואָס וועט בּרענגען מי-ליטער אין בּאַרט.

הינט נאָכמיטאָג האָט דער טעלעפאָן אַמט געמאָלדען, אַז די טעלעפאָנישע קאָמוניקאַציע אין שפּאַניען איז איבּער-געריסען געוואָרען.

לאָנדאָן, 15. דעצ. (ט.)

אַ היגע צייטונג מעלדעט פון שפּאַניען אַז מאַיאָר פראַנקאָ מיט נאָך 4 אַנדע-רע אָפיצירען זענען אַנטלאָפען פון שפּאַ-ניען אויף אַעראָפּלאַן.

פּאַריז, 15. דעצ. (ט.)

ווי עס שטעלט זיך אַרויס האָט דער אַנטלאָפענער קעין פּאָרטוגאַל מאַיאָר פראַנקאָ געהאַט בּרעה אָנצופיהרען מיט דער פוטש-בּעוועגונג און שפּאַניען מיט דער הילף פון אַעראָפּלאַנען.

די גאַנצע מאַנשאַפט פון פּליה-פּלאַץ אין אַ צאָהל פון 500 מאַן צוזאַמען מיט'ן קאָמענדאַנט פון פליה-פּלאַץ פון קוואַטראַ וויענטאָס, האָבּען זיך אַנגע-שלאָסען אין דער רעוואָלוציאָנערער בּע-וועגונג. פון דאַנען זענען אַפּגעפלויגען די אַעראָפּלאַנען וואָס האָבען צוואָרפען איבּערן לאַנד פּראָקלאַמאַציעס, אין וועלכע דאָס פאָלק ווערט גערופען צום אויפשטאַנד.

די מאַדרידער רעגירונג האָט געשיקט מיליטער, וואָס האָט געשאָסען פון האַר מאַטען אויפ'ן פליה-פּלאַץ און די אויפ-שטענדיגע זענען געווען געצוואונגען זיך אונטערצוגעבּען. מאַיאָר ראַנקאָ מיט נאָך 4 אָפיצירען זענען אַנטלאָפען. דאָס רעגירונגס-מיליטער האָט שפּעטער גע-פונען אויפ'ן פליה-פּלאַץ אַעראָפּלאַנען. וואָס זענען געווען פערזעהען מיט בּאָמ-בּען, וועלכע האָבּען געזאָלט געוואָרפען ווערען, ווי עס איז געמאָלדען געווען אין די פּראָקלאַמאַציעס אויף דער הויפּט-שטאָט. די צאָהל קרבנות פון דער בּע-שיסונג פון'ם פליה-פּלאַץ איז נישט בּעקאַנט.

אָפּגעשטעלט די עמיגראַציע קיין בּראַזיליען

פּאַריז, 15. (ספּעצ.) פון ריאָ דע זשאַנעיראָ מעלדעט מען, אַז דאָס אַרבּייטס-מיניסטעריום פון בּראַזיליען האָט אַרויסגעגעבּען אַ דעקרעט, וואָס פער-בּאָט פון 1. יאַנואַר 1931 די אימיגראַציע אין בּראַזיליען. אויסנאַהמען ווערען בּלויז געמאַכט פאַר עמיגראַנטען, וואָס האָבּען שוין אונטערגעשריבּען אַרבּייטס-קאָנטראַקטען.

שבת, ד. 20-טען דעצעמבּער 11 אַ זייגער אָוונט
גרויסער בּאַל אין „אָרט"

דער גראַנדיעזער קבלת פּנים פאַר פּראָפ. איינשטיין אין ניו-יאָרק

„איינשטיין איז דער הערשענדער מאָנאַרך פון קעניגרייך פון דער וויסענשאַפט"

רעדע פון פּראָפ. איינשטיין וועגען דער סיטואַציע און א"י

ניו יאָרק, 15.דעצ. (יט"א)

אין סיטי האָל איז געבּליבּן אָרגאַניזי-רט אַ פייערליכע אויפנאַהמע פון פּראָ-פעסאָר אַלבּערט איינשטיין. אַזאַ קאָלאָ-סאַלע פייערונג קומט צום ערשטען מאָל פאָר אין דער געשיכטע פון ניו-יאָרק. בּראש פון קבלת פנים קאָמיטעט איז געשטאַנען דער פּראָפעסאָר פון קאָלו-מבּיער אוניווערזיטעט מורי בּוטלער.

אין דער בּעגריסונגס-רעדע האָט פּראָ-פעסאָר בּוטלער געזאָגט, אַז איינשטיין איז דער הערשענדער מאָנאַרך פון גייס-טיגען קעניגרייך. דער פּראָפ. אַלבּערט איינשטיין איז געמאַכט געוואָרען שטאָט-מושע אָוואַציעס.

ניו יאָרק, 15.דעצ. (יט"א)

אַ דעלעגאַציע פון אַמעריקאַנער ציוני-סטען האָט בּעזוכט דעם פּראָפ. אַל-בּערט איינשטיין. די דעלעגאַציע איז בּעגלייט געוואָרען דורך אינזש. מ. אוי-סישקין, וועלכער האָט איינשטיינ'ען איינ-געשריבּען אין ספר הזהב פון נאַציאָנאַל-פאָנד.

ניו יאָרק, 15.דעצ. (יט"א)

אין ראַדיאָ-אינטערנאַציאָנאַל האָט פּראָפ. איינשטיין געהאַלטען אַ רעדע וועגן דער לאַגע אין ארץ ישראל. פּראָפ. איינשטיין האָט ערקלערט, אַז די שאַר-פע קריטיק פון דער בּריטישער רעגי-רונג מצד די יודען פאַר דער מעטינקייט פון דער בּריטישער אַדמיניסטראַציע אין א"י איז אַ בּעווייז, אַז דאָס יודישע פאָלק קעמפט פאַר זיין ענטוויקלונג אין א"י. די יודען דאַרפען לעגען פיל אויפ-מערקזאַמקייט אויף די בּעציהונגען מיט די אַראַבּער. די גוטע בּעציהונגען צווי-שען יודען און אַראַבּער וועלען מיט-ווירקען צו דער ענטוויקלונג פון לאַנד.

אָנגריף פון די רעוויזיאָניסטען

געגען דער ציוניסט. עקזעקוטיווע

לאָנדאָן, (יטא) דער צענטראַל-קאָמיטעט פון רעוויזיאָניסטישען פערבּאַנד האָט פערעפענטליכט אַ וואָרנונג אויפ'ן אַדרעס פון דער אַלוועלטליכער ציוניס-טישער עקזעקוטיווע, אין וועלכער עס ווערט געזאָגט, אַז די ציוניסטישע עקזע-קוטיווע דאַרף געדענקען, דאָס אַלע שריט, וואָס ווערען געמאַכט בּעת די פער-האַנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג מוזען פאָרגעלעגט ווערען און בּעקוי-מען די צושטימונג פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט און מוזען אויך בּעקוי-מען די פונקציע פון קאָנגרעס, וועלכע האָט דאָס רעכט זיי אָפּצוּוואַרפען.

מען זוכט נייע מעטאַלען אין מינע-ראַלען אין ארץ-ישראל

לאָנדאָן (יט"א) די לאָנדאָנער פּרעסע טיילט מיט, אַז די ארץ-ישראל-רעגירונג האָט ערטיילט צוויי ענגלענדער אַ קאָנסעסיע דורכפיהרען פאָרשונגען און עווענטועל עקספּלאָאַטירען קופּער און מאַנגאַר-ערץ אין קרייז אַקאַבאַ. דאָס ווערט פון די ערץ-גרוּבּען זאָל דערגרייכען בּיז 25 מיליאָן פונט.

ווי די יט"א ווערט געוואָר האָט די ערלויבּניש אויף דורכצופיהרען פאָר-שונגען אין אַקאַבאַ בּעקומען אַנ'ענגלענדער פון עגיפּטען קירבי, וועלכער רע-פּרעזענטירט אַ פינאַנץ-גרופּע צו וועלכן עס געהערן אויך יודישע קאַפּיטאַליסטען. לויט דער מיינונג פון די אָפיציעלע קרייזען געפינט זיך מאַנגאַן אין קרייז אַקאַבאַ אין אַ גאַנץ בּעגרענעצטען קוואַנטום. אויך שוועבעל געפינט זיך אין קלענערע קוואַנטומס אין דרום-טייל פון קרייז.

געהיימניש מיט אַ פערשוואונדענער 14-יעהריג לאָדזער מיידעל

אַ'סבּרא, אַז זי איז צוגערויבּט געוואָרען דורך פרויען-הענדלער

(8) דער לאָדזשער אינדוסטריעלער נערדאַלסקי (פּיעסקאַ 84) האָט אַנ'-איינציגע 14-יעהריגע טאָכטער עלעאָנאָ-ראַ, וועלכע איז ביי טאַטע-מאַמע גע-ווען אַפּגעהיטען, ווי דאָס שוואַרץ-אַפּעל פון אויג. דאָס מיידעל איז זעהר אַ גע-ראָטענע, אַ שעהנע און פלייסיגע.

עהרעגעכטען איז עלעאָנאָראַ נערדאַל-סקאַ אַרויס פון שטוב, צוטרעפען זיך מיט קאָלעזשאַנקעס. זי האָט געזאָלט אַהיימקומען אויף מיטאָג, אָבּער איז מעהר נישט געקומען. די עלטערן האָ-בּען זיך בּעאונרוהיגט און זיינען גענאַ-גען זי זוכען. אויך אין דער פּאָליציי איז דאָס מיידעלע געזוכט געוואָרען, אָבּער אָהן פּעולה. דאָס זוכען האָט גע-דויערט אויך נעכטען אַ גאַנצען טאָג. דאָס מיידעל איז פערשוואונדען, ווי אין וואַסער אַריין.

פּאָליציי נעמט אָן, אַז דאָס מיידעל איז צוגערויבּט געוואָרען פון העגדלער מיט לעבּעדיגע סחורה.

בּאַהן-איינשלעפּער אַרעסטירט בּיים אויספיהרען אַ גנבה

איין גנב אַנטלאָפען פון געהענדיגען צוג און ווערט דער'הרג'עט

די לעצטע צייטען האָבּען אויף די שנעל-צוגען לאָדז — וואַרשאַ און לאָדז — קאַליש פּאַסירט גרויסע גנבות ביי פּאַסאַזשירען, וואָס זענען איינגעשלע-פערט געוואָרען דורך פערברעכער. עהער נעכטען האָבּען פּאָליציי-פונקציאָנערען און ציוויל-קלייט(?)דונג בּעמערקט, ווי גנבים שלעפּען איין אַ לאָדזער סוחר, וואָס איז געפאָהרען אויף דער בּאַהן. ווען די פּאָ-ליציאַנטען האָבּען געוואָלט די גנבים אַרעסטירען, איז איינער פון זיי אַרויס-געשפּרונגען פון צוג, ווען ער איז גע-ווען אין פולען גאַנג. דער גנב איז דער'-הרג'עט געוואָרען אויפ'ן אָרט. אַ מאַן און אַ פרוי, וואָס האָבּען זיך פערגנומען מיט דער איידעלער מלאכה, איז געלונ-גען צו שמירען און קומען און מ'האָט זיי געבּראַכט קיין לאָדז. זייער נעמען: עלעאָנאָראַ קאַשוצקאַ און אויגעניוש פּוזשנעצקי. דער דער'הרג'עטער הייסט יאַן קיעראָווסקי.

פון „דת-ועבודה"

זונטאָג איז פאָרגעקומען אין איינגע-נעם לאָקאַל (נאַוואָמיעסקאַ 4) אַנ'אוי-סערעָרדענטליכע חברים-פערזאַמלונג פון „דת-ועבודה" געווידמעט דער לאַנדעס-בּעראַטונג פון דער פּאַרטיי אין פּוילען. נאָך אַ אויספיהרליכען רעפעראַט פון ח. מ. הערצבּערג וועגען די פּראָבּלעמען פון „דת ועבודה" און וועגען אויפגאַבּען פון דער לאַנדעס-בעראַטונג, זענען אַלס דעלעגאַטען פון לאָדז געוועהלט געוואָ-רען די ה"ה וויינטרויב, הערצבּערג, גאַלד-קאָרן, טויב, לויל און נאַמבּערג.

לאַקאַטאָרען מוזען אויספילען דעק-לאַראַציעס וועגען זייער הכנסה

(ב) אַלע לאָדזער ווירטשאַפטס מוזען אָפּגעבּען דעקלאַראַציעס פון דער הכנסה פאַר'ן יאָהר 1930 פון זייערע לאָקאַטאָ-רען. די לאָקאַטאָרען מוזען די פאָרמו-לאַרען אויסשרייבּען בּיז'ן סוף יאָהר.

דעם 15. יאַנואַר 1931 מוזען די הויז-בּעזיצער אָפּגעבּען אין די פינאַנץ-אַמ-טען די אויסגעשריבענע דעקלאַראַציעס וועגען דער הכנסה פון זייערע לאָקאַ-טאָרען.

שאַרפע וואָרנונג פון לאָיד דזשאָרדזש געגען דער איצטיגער מאַקדאָנאַלד-רעגירונג

קלאַנגען וועגען אַ קאָאַליציע-קאַבּינעט מיט מאַקדאָנאַלד'ן אַלס וויצע-קעניג פון אינדיע, ווערען אָפּגעלייקנט.— די רעגירונג קען אַראָפּגעזעצט ווערען יעדע מינוט.

פון לאָנדאָן ווערט געשריבּען, אַז אין די דאָרטיגע פּאָליטישע קרייזען האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע די מעלדונג און אַ גאַנצע רייה ענגלישע צייטונגען, אַז די ליבּעראַלע פּאַרטיי פערהאַנדעלט און געהיימני'ט דער אַר-בּייטער-רעגירונג, כדי צו שאַפען אַ קאָאַליציע-רעגירונג, אין וועלכער עס זאָלען אַריינגעהן אַלס מיניסטאָרען איי-ניגע ליבּעראַלען.

לויט די דאָזיגע בּעהויפּטונגען האָט דער גאַנצער קאָאַליציע-קאַבּינעט געזאָלט בּעשטעהן פון הענדערסאָנ'ען און לויד דזשאָרדזש'ן. הענדערסאָן האָט געדאַרפט איבּערנעהמען מאַקדאָנאַלד'ס אַמט אַלס פּרעמיער און מאַקדאָנאַלד'ן האָט מען אָנגעבּאָטען צו ווערען וויצע-קעניג פון אינדיע. לויד דזשאָרדזש האָט גע-דאַרפט איבּערנעהמען דעם אַמט אַלס אויסערן-מיניסטער.

אַלס בּעלוינונג דער אַרבּייטער פּאַרטיי פאַר איינגעהן אויף דעם „שידוך", האָט די ליבּעראַלע פּאַרטיי געזאָלט געבּען אַ גאַראַנטיע, אַז זי וועט אונטערשטי-צען די קאָמבּינירטע רעגירונג נאָך גאַנ-צע דריי יאָהר.

אויצט ווערען די קלאַנגען אָפּגעלייקנט.

אויף דער לעצטער זיצונג פון נאַציאָ-נאַל-ליבּעראַלען קלוב האָט לויד דזשאָרדזש געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט ערקלערט, אַז עס ווע-גען נישט אמת די אַלע קלאַנגען, אַז ער האָט פערהאַנדעלט מיט דער אַר-בּייטער-רעגירונג וועגען אַ אָפּמאַך פון צוזאַמענאַרבּייט. ער האָט אויך פערזי-כערט, אַז די ליבּעראַלע פּאַרטיי קען נישט, ביי די איצטיגע אומשטענדען, אַראָפּזעצען די אַרבּייטער רעגירונג, ווייל דאָס וואָלט פערשאַפט אַ סך פרישע צרות דעם לאַנד און די לאַגע וואָלט געוואָרען אַ סך אַנ'ערגערע, ווי זי איז איצט, ווייל איצט איז נישט דער פּאַ-סענדער מאָמענט געהן צו וואַהלען און דערפאַר בּלייבּט די ליבּעראַלע פּאַרטיי ביי איהר פּאָליטיק פון אונטערשטיצען די אַרבּייטער-רעגירונג פון טאָג צו טאָג.

לאָיד דזשאָרדזש האָט ביי דער געלעגענהייט שטאַרק געוואָרענט דעם פּרעמ-יער מאַקדאָנאַלד, אַז אויבּ די רעגירונג וועט נישט זעהן שאַפען אַ געזונטע פּאָ-ליטיק, וועלכע וועט באמת זיין גינסטיג פאַר'ן לאַנד און וועט העלפען אָפּשאַ-פען די אַרבּייטסלאָזיגקייט, דאַן וועט די ליבּעראַלע פּאַרטיי מאַכען אַ סוף צו דער הערשאַפט פון מאַקדאָנאַלד'ס קאַ-בּינעט.

נישט קוקענדיג אָבּער אויף דער שאַר-פער וואָרנונג פון לאָיד דזשאָרדזש צו פּרעמיער מאַקדאָנאַלד, געהען ווייטער אַרום קלאַנגען, אַז אין געהיים פערהאַנ-דעלט די רעגירונג מיט די ליבּעראַלען צו שאַפען אַ קאָאַליציע-רעגירונג.

—:0:—

פּראָ-ציוניסטישער אַרטיקעל אין „ראָבּאָטניק"

„פּועלי-ציון" קלערען-אויף די פּוילישע סאָציאַליסטען די שענדליכע האַנדלונג פון סאָציאַליסט לאָרד פּאַספילד

פאַר די וואַהלען איז דער „ראָבּאָט-ניק" געווען אַזוי צו זאָגען אַנטי-ציוניס-טיש געשטימט און אָפּגעגעבּען אויף זיינע שפּאַלטען אַ ג'אָרט פאַר דעם בּונ-דישען פיהרער הענריק עהרליך, וועל-כער איז אַרויס מיט אַ שאַרפען אַרטי-קעל געגען ציוניזם און געזוכט אין שוץ דאָס „ווייס בּוך" פון דעם סאָציאַ-ליסטישען טעאָרעטיקער סידניי וועבּ (לאָרד פּאַספילד). איצט, נאָך דער ווינ-טער און ביטערער מפּלה ביי די וואַה-לען, האָט זיך דער „ראָבּאָטניק" מסתמא אַרומגעזעהן, אַז עס לוינט זיך נישט מיט קיינעם אַרומצוקריגען און געגע-בּען אַ ג'אָרט די רעכטע „פּועלי ציון" זיך אַרויסצוזאָגען פאַר ד פּוילישע סאָ-ציאַליסטען וועגען דער איצטיגער סי-טואַציע אין ארץ ישראל. אין דער ער-קלערונג פון די „פּועלי ציון" (רעכטע) ווערט אָנגעוויזן, אַז פּאַספילד'ס „ווייס בּוך" האָט אַמטעסטען געטראָפען די יודישע אַרבּעטער. דער עמיגראַציע-פערבּאָט איז נאָר חל אויף דער אַרבּיי-טערשאַפט, פאַר די פערמעגליכע קלאַ-סען ווערען נישט געמאַכט קיין שום שוועריקייטען. אין דער ערקלערונג ווערט אויך בּעלויכטען די ראָל פון נאַציאָנאַל-פאָנד אין'ם קאַמף געגען דער פּריוואַט-שפּעקולאַציע מיט בּאָדען, און די לייסטונגען פון די יודישע אַרבּעטער קבוצות, וואָס האָבּען פערוואַנדעלט אַ האַלבּ-ווילד לאַנד אין אַ בּליהענדען, ציוו-יליזירטען ווינקעל אויף דער וועלט. אין דער ערקלערונג ווערט אויך אָנ-געוויזן, אַז א"י איז דאָס איינציגע לאַנד אויפ'ן אָריענט, וואו עס געפינט זיך אַ סאָציאַליסטישע אַרבּעטער-אָרגאַ-ניזאַציע, און דאָס איז טאַקע דער דאָרן אין די אויגען פון דער בּריטישער מאַכט, וועלכע ווייל האַלטען די אַרבּעטער אין די קאָלאָניעס און אין די מאַנדאַט-לענ-דער אין דער פינסטער, כדי זיי וואָס שטאַרקער צו עקספּלואַטירען.

דער אַרטיקעל איז געדרוקט אויף דער ערשטער זייט פון „ראָבּאָטניק" אויפ'ן זעלבּען אָרט, ווי עס איז מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק געווען פערעפענט-ליכט עהרליכ'ס אַנטי-ציוניסטישע ער-קלערונגען.

לאָדזשער טאַגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 בזי 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

די נייע רעגירונג אין פראַנקרייך

דער רעגירונגס-קריזיס אין פראַנקרייך האָט זיך שוין געענדיגט, נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען און בעראַטונגען פון די פּאַרלאַמענטאַרישע גרופּירונגען איז געקומען צום רודער אַ צענטער-לינקער קאַבינעט מיט דעם ראַדיקאַלען סענאַטאָר שטעג אַלס פּרעמיער-מיניסטער. אויפ'ן אָרט פון טאַרדיע'ס צענטער-רעכטע רעגירונג קומט איצט, אַלזאָ, אַ רעגירונג מיט אַ קלאָר און אויסגעשפּראָכען פּנים פון ראַדיקאַליזם.

אינ'ם צוזאַמענשטעל פון נייעם קאַבינעט געהען אַרײַן 8 ראַדיקאַלען, צווישען וועלכע עס געפינען זיך אַזעלכע בעדייטענדע מלוכה-מענער, ווי שטעג, דעלאַדיער, שאַטען און אַלבערט סאַראָט. די איבעריגע פּאָרטפעלען האָבען בעקומען די גרופּירונגען, וואָס געפינען זיך אויף דער רעכטער זייט פון די ראַדיקאַל-סאָציאַליסטען. איין מיניסטער-פּאָרטפעל האָט אפילו בעקומען לייגעס, אַ פּאָליטיקער, וואָס געהער צו טאַרדיע'ס גרופּע און אַ געוו. מיניסטער פון זיין קאַבינעט.

אין דער נייער רעגירונג איז אויך, זעלבסטפערשטענדליך, אַרײַן דער פּערמאַנענטער אויסערן-מיניסטער בריאַן און פּעגלעווע. אַלזאָ, אַ קאַבינעט, וואָס איז זעהר צוגעשפּיצט אויף לינקס.

אין דער זייט זענען געבליבען בלויז די עקסטרע-רעכטע גרופּען און די סאָציאַליסטען, וועלכע האָבען אָנגענומען אַ בעשלוס אויף זייער פּאַרטיי-צוזאַמענפאָהר נישט צו געהן אין קיין שום קאָאַליציע מיט די נישט-סאָציאַליסטישע פּאַרטייען, אפילו נישט מיט די ראַדיקאַל-סאָציאַליסטען.

וואָס פאַר אַ שטעלונג זיי וועלען אָננעמען צו דער נייער רעגירונג, איז איצט נאָכנישט בעוואוסט. און טאַקע פון זיי איז אָפּהענגיג דער גורל פון נייעם קאַבינעט. אין די פראַנצויזישע פּאַרלאַמענטאַרישע קרייזען הערשט די איבערצייגונג, אַז די סאָציאַליסטען וועלען דאָ זיין פרייגעבליך געשטימט צום נייעם קאַבינעט. ווארום דער פּרעמיער שטעג און דער אויסערן-מיניסטער בריאַן שטעלען מיט זיך פאָר אַ גאַראַנטיע, אַז די פראַנצויזישע אויסערן-פּאָליטיק וועט געפיהרט ווערען אין גייסט פון די לינקע, ד. ה. אין גייסט פון לאָקאַרנא, ענטוואָפנונג, פּאַציפיזם און פערשטענדיגונג. דער אויסערן-מיניסטער בריאַן, וועלכער איז אין טאַרדיע'ס צענטער-רעכטען קאַבינעט געווען געבונדען אין זיינע דיפּלאָמאַטישע אַרויסטרעטונגען און נישט געקאָנט אַרבייטען גאַנצע הונדערט פּראָצענט אין גייסט פון פּאַציפיזם, וועט אין איצטיגען מאָמענט האָבען געטרייע אַנהענגער, וואָס וועלען אקצעפּטירען זיין קאָנסעקווענטע שלום-פּאָליטיק.

קיין נענויע כאַראַקטעריסטיק פון דער נייער רעגירונג קאָן גאָר איצט נישט געגעבען ווערען. דאָס וועט ערשט מעגליך זיין נאָך דעם, ווי די רעגירונג וועט זיך פאָרשטעלען פאַר'ן פּאַרלאַמענט און אָפּגעבען די דעקלעראַציע וועגען איהר פּראָגראַם. עס איז אָבער לעת עתה נישט זיכער, צי די רעגירונג וועט זיך נישט אויסגליטשען פונ'ם ערשטען צוזאַמענטרעף מיט'ן פּאַרלאַמענט. די אויסרעכנונג אויף די סאָציאַליסטען קאָן אַמאָל פערפיהרען און די רעגירונג וועט זיך מוזען באַלד נאָך דער ערשטער ויכוח אָפּגעבען אין דעמיסיע. וואָס עס וואָלט נאָך געשעהן, קאָן מען נאָך איצט נישט פאָראויסזעהן. טייל זענען אין דער מיינונג, אַז אין אַזאַ פאַל, וועט זיך אויף דער פּאָליטישער אַרענע בעוויזען פּואַנקאַרע און איבערנעהמען די לייצעס פון דער רעגירונג אין זיינע פעסטע הענד. דערביי דערוועקט זיך אָבער די פראַגע צי פּואַנקאַרע וואָלט אין איצטיגען מאָמענט געקענט מיטאַרבייטען מיט בריאַנ'ען?

אַ סברא, אַז אויך דערין, וואָס פּואַנקאַרע האָט ביים איצטיגען רעגירונגס-קריזיס נישט איבערגענומען די מיסיע צו שאַפען די נייע רעגירונג, איז שולדיג געווען בריאַן: דאָס זענען צוויי פּאָליטיקער פון אַ גלייכען פערנעהם. און איינער פאַר'ן צווייטען וועט זיך בשום אופן נישט בויגען. קיין אַנדערער אויסערן-מיניסטער קאָן אָבער איצט אין פראַנקרייך נישט האָבען קיין אָרט דער גאַנצער פעלקער-בונד איז פערבונדען מיט דעם נאָמען פון דעם פראַנצויזישען אויסערן-מיניסטער בריאַן. און זוען אין דער שפּיץ פון דער פראַנצויזישער אויסערן-פּאָליטיק זאָל זיך שטעלען אַנ'אַנדערער, און דערצו נאָך אַ מענש פון פּואַנקאַרע'ס חדר, וואָלטען זיך די אַזוי אויך שוואַכע פונדאַמענטען פונ'ם פעלקער-בונד אַ שטאַרקען וואַקעל געטון. און דערצו וועט אפילו פּואַנקאַרע אויך נישט ערלאָזען.

דאָס איז טאַקע איינס פון די סיבות, וואָס דער אַלטער פראַנצויזישער פּאָליטיקער שטעהט שוין אַזאַ לאַנגע צייט אין שאָטען און רוקט זיך נישט אַרויס אין פּאָליטישען לעבען.

דער ערשט-געענדיגטער רעגירונגס-קריזיס קאָן אַזוי אַרום זיין אַ פּאָרשפּיל צו אַ נייעם, לאַנג-דויערנדען קריזיס, וואָס קאָן זיך פערוואַנדלען אין אַ קריזיס פון דער מלוכה-אָרדנונג.

—פ—

סאָוויעטישע קריטיק וועגען שלום אַש

מינסק (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 50-יעהריגען יובּילעאום פון יודישען דיכטער שלום אַש איז אין יודישען סעקרעטאַריאַט ביי דער ווייסרוסישער וויסענשאַפטליכער אַקאַדעמיע פאָרגעקומען אַ פאָרטראַג פון בעקאַנטען סאָוויעטיש-יודישען קריטיקער מאַקס ערויק וועגען דעם קינסטלערישען ווערט פון שלום אַש'ס ווערק.

מען דאַרף שטאַרק קעמפען, האָט מאַקס עריק ערקלערט, געגען דער פערשפּרייטער מיינונג, אַז אונז דאַרף נישט אינטערעסירען די קינסטלערישע שאַפונג פון דעם פאַשיסט שלום אַש. אַש'ס אויטאָריטעט אַלס אַ קינסטלער, איז צוליב אַ סך סיבות לעצטענס שטאַרק אויסגעוואַקסען אין בורזשואַזען אויסלאַנד און אין דער מערב-ליטעראַטור בכלל, אַש איז דער נאַציאָנאַלער דיכטער פון דער יודישער בורזשואַזיע, אָבער ער ווירקט אויך אויף גרויסע מאַסען אַבגעשטאַנענע יודישע אַרבייטער אויסער די גרענעצען פון ראַטען-פאַרבאַנד.

פאַר די דאָזיגע שיכטען האָט עריק געזאָגט, איז קלאָר דער רעאַקציאָנערער פאַשיסטישער תוך פון אַש'ס פּאָליטישער טעטיגקייט, זיי האַלטען אָבער, אַז דאָס האָט נישט צו טון מיט זיין ליטעראַרישען שאַפען, וואָס איז עכט-מענשליך און טיף-הומאַניטאַר. עס איז אויך אַ גרויסער טעות צו מיינען, אַז אַש איז נישט פערשפּרייט אין ראַטען-רוסלאַנד, פאַר די לעצטע 5 יאָהרען זענען ערשינען 9 בענדער פון אַש'ס ווערק אין רוסיש, זיין ראָמאַן „די מוטער" איז פאַר די לעצטע 18 חדשים פערשפּרייט געוואָרען אין 2 אויפלאַגען. אַש ווערט פיעל געלעזען איבערהויפּט פון רוסישען לעזער, דערפון דרינגט אַרויס, אַז די אָפּשאַצונג פון אַש'ס שאַפונג איז אַנ'אַקטועלע פראַגע.

די ווילדע מאַסען-דעמאָנסטראַציעס פון די היטלעריסטען געגען רעמאַרק-פילם

די געהיימניספולע ראָל פון הוגענבערג'ס קאָנקורירענדע פילם-אונטערנעהמונגען

אין בערלין זענען אונז איצט אַלעמענס אויגען געווענדעט צו דער גאַס. קיינער האָט אונז נישט אין זין דעם פּאַרלאַמענט און אפילו נישט דעם זיג, וואָס ברונינגס-קאַבינעט האָט אונז אָפּגעהאַלטען איבער בײַדע עקסטרע פליגלען פון רײַכסטאַג. די גאַס האָט אונז דאָס וואָרט. דאָרט האָט היטלער אַרויסגעפיהרט זיינע קאַמפּף-לוסטיגע חיילות צום קאַמפּף געגען רעמאַרק'ס פילם „אויפ'ן מערב-פראָנט — קיין נייעס". די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע חבריא האָט געשלאָגען אויפ'ן אַלאַרם-גלאָק, אַז דער פילם בעליידיגט דעם כבוד פון דער אַלטער קייזערליכער אַרמעע, וואָס האָט געקעמפט אויף די פראָנטען, און מעהר האָט מען נישט געדאַרפט. טויזענדער חברה-לייט פון דער בערלינער אונטערוועלט, אָפּגעריסענע אַרבייטסלאָזע און פערפיהרטע מאַניאַקען האָבען זיך אַרויסגעלאָזט אויף די גאַסען „ראַטעווען" דעם פערשוועכטען כבוד. אויף די גאַסען פון בערלין איז אַזוי אַרום ווידער געוואָרען הײמליך. אָבער דאָס מאָל איז די „הײמליכקייט" נישט פאָרגעקומען אין די אַרבייטער-קוואַרטאַלען און אין די אונטערשטאָטישע געגענדען, וואו עס זענען אין 1. מאַי 1929 געשטאַנען באַריקאַדען און עס האָבען זיך אָפּגעשפּילט בלוטיגע קאַמפּען צווישען די אַרבייטער און פּאָליצײַ. דאָסמאָל האָבען זיך די ראָלען געביטען. און די אַרבייטער-קוואַרטאַלען איז געווען רוהיג. דאָס לעבען איז דאָרט געגאַנגען נאָרמאַל און רוהיג אַזוי ווי שטענדיג. די צוזאַמענשטויסען און קאַמפּען זענען פאָרגעקומען אין צענטער-שטאָט, אין דער געגענד, וואו עס געפינט זיך דאָס גרויסע אָפּערן-הויז, צענדליגער עלעגאַנטע קאַפעען און הונדערטער קינאָ-טעאַטערן. אָט אויף דעם פּלאַץ האָט היטלער'ס רעכטע האַנד, געבעלס געהאַלטען זיינע דעמאַגאָגישע רעדעס פאַר'ן היטלערישען המון און זיי געהעצט צו פרעבען און צו דעמאָלירען דעם מאָצאַרט-זאַל, וואו דער פילם איז דעמאָנסטרירט געוואָרען. פון אַלע עקען שטאָט זענען זיך צוזאַמענגעקומען מחנות הפקר-יונגען, אונטערשטאָטישע לאַבוזעס און סתם יונגען, וואָס האָבען געטומעלט, געראַשט, געפּיפען, געשריגען און געזונגען, אַנוואַרפענדיג אַנ'אימה אויף די רוהיגע און „בורזשואַזנע" אײַנוואוינער פון דעם דאָזיגען קוואַרטאַל. דער המון האָט אָקופּירט די אַרומיגע גאַסען, און זיך געפיהלט דאָרט מעשה בעל הבית. די פּאָליצײַ האָט זיך מיט דער ריזיגער מאַסע נישט געקענט קיין עצה געבען, פערטרײַבענדיג די אונגערעהעצטע דעמאָנסטראַנטען פון איין אָרט האָבען זיי זיך תיכף פערזאַמעלט אויף אַנ'אַנדער אָרט פון דער געגענד און ווידער אָנגעהויבען דאָס „לוסטיגע גאַסען-שפּיל". פון מינוט צו מינוט איז דער המון געוואָרען דרייסטער, זעהענדיג, אַז די פּאָליצײַ פיהרט זיך אויף קאָרעקט, האָבען זיי בעקומען מעהר מוט און אָנגעהויבען צו בעוואַרפען די פּאָליצײַ מיט שטיינער, קלעצער און פערפוילטע אייער. נישט קוקענדיג אָבער דערויף האָט אָבער די פּאָליצײַ נישט פערלוירען די קאַלטבלוטיגקייט און זיך ווייטער געפיהרט מיט דער גרויסער טאַקט. די חוצפּה פון די היטלעריסטען האָט שוין דערגרייכט אַזוי ווייט, אַז איינער פון די רעדנער האָט גערופען דעם המון נישט צוקוקען אויף די עקזעקוטיווע געזעצע און טון דאָס, וואָס זיי פערשטעהען פאַר גוט. ווען די פּאָליצײַ האָט אַרעסטירט דעם דאָזיגען רעדנער האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז אַ היטלער-דעפּוטאַט פון רײַכסטאַג. זיין לעגיטימאַציע האָט איהם אָבער נישט געהאָלפען ער איז געוואָרען אָפּגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט, וואו ער איז געבליבען אין אַרעסט.

צומאָרגענס מיטוואָך פאַרמיטאָג האָט זיך אויף די זעלבע גאַסען ווידער גענומען דער היסט. די היטלעריסטען זענען ווידער צוזאַמענגעקומען, בעלעבט די אַרומיגע גאַסען און מיט'ן זעלבען געפּילדער און געוואַלדען רעאַגירט געגען דעם רעמאַרק-פילם. דערווייל האָט מען מורא געהאַט, אַז אין אינגעגענט מיט'ן צאָרן-אויסברוך געגען פילם, וועלען די „נאַציס" זיך אַ נעם טון צו די שויפענסטער פון די געשעפטען און רויבען, בערבען, שלאָגען און דעמאָלירען אַזוי, ווי אין טאָג ווען עס איז געעפענט געוואָרען דער רײַכסטאַג. בײַ יענע שויפענסטער איז געשטאַנען אַ זאַץ פון פּאָליצײַ, וועלכע האָבען די חברה נישט צוגעלאָזט נאָהענט צו די געשעפטען. דער האַנדעל, פערשטעהט זיך, האָט פון אַ סיטואַציע נעמונג געהאַט שטאַרק לײַדען. און אונז איז פאַר די הגאוות. דער מאַמע רעלעטער סעזאָן פון פריוון. די פוהרים האָבען זיך מאַכע בעקלאָגט, אַז די גאַסען-העצע מאַכט זיי קאַליע דעם פדיון, ווארום, וועלכער מענש וויל דאָס אין אַזאַ מאָמענט, ווען מיזענדער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען, ס'רוב אונטערשטאָטישע לומפּעןנעם היילען איבער די גאַסען און בײַוואַרפען די פּאָליצײַ מיט שטיינער און פערפוילטע אייער!

עס האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז צוליב די אונרוהען וועט סעווערינג ערקלעהרען אַ „קליינעם קריגס-צושטאַנד" אין בערלין. דער קלאַנג האָט זיך אָבער נישט בעשטעטיגט. ווײַזט אויס, אַז די רעגירונג האָט מורא געהאַט, אַז דאָס וועט נאָך מעהר אויפרייצען דעם צעווילדעוועטען המון.

בײַ דעם גאַנצען טומעל און געפּילדער אַרום רעמאַרק'ס פילם איז אָבער איין זאַך גאָר אינטערעסאַנט. מען זאָגט געמליך, אַז אונטער דעם היטלערישען „גאַסען-שפּיל" שטעהט הוגענבערג, אַז ער האָט דאָס דאָזיגע ספּעקטאַקל אַראַנזשירט נישט בלויז צוליב פּאַטריאָטישע מאָטיוו. אַ גרעסערע ראָל, זאָל דאָ האָבען געשפּילט די מורא פאַר קאָנקורענץ. הוגענבערג איז דער קאָפּ פון די דײַטשע אופא-פילמען. און ער האָט מורא געהאַט, אַז דער רעמאַרק-פילם וועט אָפּציהען גרויסע מאַסען פון זיינע אייגענע פילם-פּראָדוקציעס און דערצו האָט ער אַ ווינק געטון צו היטלער'ן און געבעלס'ן, אַז זיי זאָלען אָנעמען מיטלען נישט צו לאָזען אויסשפּילען דעם פילם.

פון די לעצטע טעלעגראַמען איז מאַקע צו זעהן, אַז ער האָט אויסגעפיהרט. דער רעמאַרק-פילם איז פערבאָטען געוואָרען. הוגענבערג האָט ס'זיינעגע אויסגעפיהרט. אין איצט קאָן מען זיך שוין רוהען, אַז בערלין וועט ווידער האָבען אַ פּאָר וואָכען מנוחה, ווארום אויף מעהר ווי אַנ'אָטעם-פּויזע פון אַ פּאָר וואָכען רעכנט מען זיך דאָ נישט. די היטלער-לייט האָבען אָקופּירט די גאַס פאַר זיי איז דאָס דאָזיגע אָרט בעקוועמער פאַר'ן פּאַרלאַמענט, און זיי וועלען די גאַס נישט אַזוי שנעל צו רוה לאָזען.

חלוצים קיין ארץ-ישראל

דעטראָיט (י.ט.א.) אַ גרופּע פון 12 יונגע חלוצים, וואָס בעשטעהט פון 7 בחורים און 5 מעדלעך איז אָבגעפאָהרען פון דאַנען קיין ארץ-ישראל. די דאָזיגע גרופּע חלוצים, פון וועלכע קיינער איז נישט עלטער פון 21 יאָהר, האָט זיך אין פערלויף פון די לעצטע דריי יאָהר צוגעגרייט צו לאַנד-אַרבייט אויף די פערמען אין ארץ-ישראל.

געשענדעט דעם בית-עלמין אין האַמינגען

בערלין (י.ט.א.) אומבעקאַנטע כוליגאַנעס האָבען געשענדעט דעם אַלט-יודישען בית-עלמין אין האַמינגען (רוהר-געביט). די כוליגאַנעס האָבען פולשטענדיג פערניכטעט 14 מצבות. דער ווילדער טאַט איז בלי-ספק אַ פּועל-יוצא פון דער אַגיטאַציע פון די היטלער-לייט, וועלכע ענטוויקלען אין האַטינגען אַ לעבהאַפטע טעטיגקייט.

די פּאָליציי האָט בעשטימט אַ הויכע בעלוינונג פאַר ענטדעקען די כוליגאַנעס.

ווייסרוסישער פּראָפעסאָר צווישען אויסגעשלאָסענע אַקאַדעמיקער

מינסק (י.ט.א.) צווישען 6 אַקאַדעמיקער, וואָס זענען לויט אַ בעפעהל פון דער ווייסרוסישער רעגירונג אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער ווירטשאַפטס-אַקאַדעמיע צוליב אַנ'ענטדעקטער גרופּע קאָנטער-רעוואָלוציאָנערען, פיגורירט אויך דער נאָמען פון דעם יודישען געלעהרטען און אַקאַדעמיקער אַלעקסאַנדער רובּאַך.

—o—

דערשאָסען און בערויבט אַ יוד. האָלץ-סוחר אין וואַלד נעבען זאַקליקאָוו

צוגערויבט ביי איהם 1500 זל. — דער מערדער נעלם געוואָרען

לובלין, פון זאַקליקאָוו שרייבט מען וועגען אַ מאָרד-געשיכטע, וואָס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון 12-יעהריגען זאַקליקאָווער האָלץ-סוחר אברהם אלי' לינדענבוים. מיטוואָך 9 פריה איז לינדענבוים אַרויס פון שטוב מיט זיין 14-יעהריגען בחור קיין אירענא, נעבען זאַקליקאָוו, כדי דאָרט צו קויפען אַ שטיקעל וואַלד. אויפ'ן וועג האָט זיך לינדענבוים דערמאָנט, אַז ער האָט איניגע געשעפטען צו ערלעדיגען אין שטאָט, האָט ער אַרויסגענומען 1000 זל. און געהיימען זיין בחור צוריקגעהן אין שטעטעל און דאָרט ערלעדיגען די געשעפטען. איינער אַליין איז ער געקומען קיין אירענא צום ה' טאָמאַש גלוכאָווסקי, וועלכער האָט איהם פאָרגעלייגט צו קויפען ביי איהם זיין חלק וואַלד. נישט קוקענדיג, וואָס גלוכאָווסקי איז בעוואוסט פאַר אַ שלעגער, איז לינדענבוים מיט איהם געגאַנגען אין וואַלד אָפּשאַצען דעם ווערט פון שטיקעל וואַלד.

מיטוואָך פאַרנאַכט, ווען לינדענבוים איז נישט אַהיימגעקומען, איז די פרוי מיט איהרע 2 קינדער געוואָרען אומרוהיג און איניגע פערזאָן זענען אַרויס קיין אירענא געוואָהר ווערען. אַרײַנקומענדיג אין וואַלד האָבען זיי דאָרט בעמערקט דעם גאַיאָווע, וועלכער האָט זיי געזאָגט, אַז ער האָט זיי געזעהען געהן צוזאַמען אין וואַלד אַרײַן נאָר צוריק פון וואַלד האָט ער נאָר געזעהען גלוכאָווסקין אַליין.

איניגע קריסטען מיט'ן גאַיאָווע אין דער שפּיץ זענען אַרויס אין וואַלד מיט לאַמטערנעס און ענדליך ערשט בײַנאַכט האָט מען געפונען ליגען דעם ה' לינדענבוים אַ גע'הרג'עטן אין וואַלד צווישען די קשאַקעס אין אַ טאָהל.

די פרוי האָט ער ערקלערט, אַז איהר מאַן האָט ביי זיך געהאַט איבער 1600 זלאָטיס, וועלכע זענען ביי איהם אַרויסגענומען געוואָרען.

טאָמאַש גלוכאָווסקי זאָל נאָך מיטוואָך פאַרנאַכט האָבען געזעהן ביי דער באַהן סטאַנציע אין זאַקליקאָוו און זיך געקויפט אַ בילעט, אָוועקצופאָהרען, בעצאָהלענדיג פאַר'ן באַהן-בילעט מיט אַ 1000-טער באַנקנאָט.

—:0:—

הרב דר. גרונוואַלד פערלאָזען זיין אַמט

ווין (י.ט.א.) דער ווינער רב הרב דר. מאַקס גרונוואַלד האָט נאָך 35 יאָהר פערנעמען דאָס כסא-הרבנות פערלאָזען זיין אַמט. הרב גרונוואַלד האָט בדעה פולשטענדיג זיך ווידמען דער וויסענשאַפטליכער אַרבייט.

הרב דר. גרונוואַלד האָט ערוואָרבען אַ שם אין דער וועלט אַלס בעדייטענדער היסטאָריקער און פאָלקלאָריסט. ער איז אויך אַ מיטגליד פון פיל וויסענשאַפטליכע געזעלשאַפטען.

—:0:—

אַ געשפּרעך מיט'ן וועלט-בעריהמטען אינדישען דיכטער און פילאָזאָף, ראַבּינדראַנאַט טאַגאָר

זיין מיינונג וועגען קאָמוניזם, וועלט-שלום און דער היינטיגער ציוויליזאַציע. — זיין שטעלונג צום ציוניזם און דער ראָלע, וואָס יודען שפּילען אין דער וועלט.

(ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזשער טאַגעבלאַט")

פון **י. מ. פאָזנאַנסקי**

אין פילאַדעלפיא ווײַלט איצט דער בעריהמטער אינדישער פילאָזאָף ראַבּינדראַנאַט טאַגאָר, וועלכער האָט לעצטענס פערבראַכט אַ געוויסע צייט אין רוסלאַנד און זיך בעקענט מיט די סיסטעמען און מעטאָדען פון איצטיגען קאָמוניסטישען רעזשים.

בײַ דער געלעגענהייט פון זיין פערברענגען אין פילאַדעלפיא האָט ראַבּינדראַנאַט טאַגאָר אויפגענומען דעם שרייבער פון די שורות און אין אַ לענגערען געשפּרעך געגעבען אינטערעסאַנטע און היכטיגע אויפקלערונגען וועגען דער איצטיגער לאַגע אין רוסלאַנד, וועגען דעם אַלגעמיינעם מצב אין אייראָפּא און וועגען דער איצטיגער לאַגע אין ציוניזם.

אַרײַנגעקומען אין צימער, און וועלכען טאַגאָר איז געווען און דער אָנוועזענהייט פון זיין דאָקטאָר און סעקרעטאַר, און דערזעהענדיג די ליכטיגע געשטאַלט פון גרויסען, אינדישען דיכטער, דעם נביא פון מזרח, מיט זיין גרויען גרויען קאָפּ האָר, לאַנגע ווייסע באָרד און דעם נייסטערליכען געזיכט, פון וועלכע עס האָבען אַרויסגעלויכטען טיפע פיהל-זאָגענדע שוואַרצע אויגען, וועלכע האָבען ממש געשאַטען מיט פייער און וועלכע עס איז בעהאַלטען אַ טיפע אינעגדליכע צאַרטקייט מיט האַרציגע בליקען — בין איך, ווי פערכשופט געוואָרען.

— וואָס קאָן איך טון פאַר אייך?

— האָבען זיך צו מיר דערטראָגען די ווערטער וואָס האָבען געקלונגען שוין צאַרט, ווי די טענער פון אַ לירע, און איך בין אויבערגעריסען געוואָרען און מיינע געדאַנקען. איך האָב זיך דערמאָהנט אָז מען זשורנאַליסטישען חוב און אין דעם צוועק פון מיין קומען. איך האָב געפרעגט:

וואָס פאַר אַנ'איינדרוק האָט אויף אייך געמאַכט רוסלאַנד?, מיינט איהר, אַז די לאַגע איז דאָרט אַ זיכערע?

— עס איז מערקווירדיג האָט טאַגאָר געענטפערט — אַלע ציימונגס-לייט אינטערעסירען זיך מיט דעם דאָזיגען פּראָבּלעם. — טאַגאָר האָט זיך אַביסעל פערטראַכט און דערנאָך מיט ענטשלאָסענהייט געזאָגט — נישטאָ קיין לויבט אָהן שאָטען.

— איך בין זעהר אויבעראַשט פון די ערציהונגס-סיסטעמען פון נייעם רוסלאַנד — האָט טאַגאָר ווייטער געזאָגט — אָט דאָס געבויט, אפשר דאָס ווינציגסטע, שטעהט דאָרט אונזער אויף אַ העכערער וואוהין.

מיינסטע, שטעהט דאָרט אונזער אויף אַ געוואַלדיגער הויך. דער גייסט, און וועלכען די קינדער און די יוגענד ווערען ערצויגען, פערדינט די גרעסטע אויפמערקזאַמקייט. עס וואָלט געווען דער גרעסטער אומגליק, אַז מענשען עהרליכע, אויפריכטיגע, וואָס טראָגען אין זייער האַרץ דעם וועלט-שמערץ, זאָלען זיין געגען דעם קאָמוניזם אַלס אידעע, אָבער די ווירקליכקייט, דאָס נאַקעטע לעבען, דערצעהלט אונז גאָר עפּיס אַנדערש. עס קומט אויס זיך אַנצושטויסען אויף וועהר פיל נישט דערלאָזבאַרע פיהרונגען און אונטער קאָמוניסטישען רעזשים.

טאַגאָר דערצעהלט פערשידענע עפּיזאָדען און שטריכט אונטער, אַז דאָס וואָס קומט פאָר אין רוסלאַנד איז אָהן שום ספק אַ בעזונדער בלעטעל געשיכטע.

וואָס פאַר אַנ'איינדרוק האָט אויף אייך געמאַכט אייראָפּא? — פרעג איך ווייטער.

— שווער צו געבען [illegible]

טאַגאָר האָט זיך אַביסעל פערטראַכט און געזאָגט:

עס איז צו בעמערקען, אַז אויסער די געוואַלדיגע מלחמה-חורבות, אַ חוץ די גרויסע צאָהל מענשליכע קרבנות, האָט מען אין אייראָפּא פערלוירען עפּיס מעהר ווי מאַטעריעלע רייכטימער. דאָכט זיך אַ קליינליכקייט און דאָס איז אפשר דער גרעסטער פערלוסט, וואָס די מלחמה האָט מיט זיך געבראַכט — דאָס איז דער גלויבען און פערטרויען. עס פעלט דער איינדרוק, אַז עס איז נישטאָ מעהר קיין הייליגקייטען, נישטאָ בּיזהר עפּעס העכערס, ווי מאַטעריעלע עשירות, וואָס איז דאָס סוף כל סוף?... עס איז פערלאָרען געוואָרען דער [illegible], עס פעהלט די שפּראַך, דער [illegible], וואָס זאָל דערנעהענטערן מענש צו מענש, פאָלק צו פאָלק. מען מוז דאָך איינמאָל פאַר אַלע מאָל פערשטעהן, אַז שלום און אחדות געהען נישט צוזאַמען מיט קאַנאָנען און אַנדערע מלחמה-מכשירים.

— אומעטום, אין אייראָפּא, בעמערקט איהר אַנ'אונציפֿרידענהייט. אין דייטשלאַנד, וואו מען איז ממש איינגעבראָכען, ווייל מען קאָן נישט צאָהלען די מלחמה-חובות און דאָס דייטשע פאָלק איז זעהר אונצופרידען מיט דער לאַסט, וואָס איז אויף איהם אַרויפגעלייגט געוואָרען.

אַנ'ענגליכע שטימונג איז אויך צו בעמערקען און אַנדערע אייראָפּעאישע מלוכות און לענדער. מען רעדט אַלץ וועגען שלום און עס פעהלט דער גוטער ווילען, דאָס וועלען זיך פערשטעהן, גוט צו מאַכען דעם גרויסען מאָראַלישען היזק, צו שאַפען דעם געגענזייטיגען פערטרויען און גלויבען. דאָ זענען נישט ווינציג ווערטער, שעהנע דרשות, נאָר ממשות'דיגע טאַטען, נאָר דורך דעם וועלט געקאָנט געשאַפען ווערען און גוט געמאַכט ווערען דער גרויסער פערלוסט, וואָס שטייגט מיט זיין עקוויוואַלענט איבער אַלע אַנדערע היזיקות.

ווי איז אייער שטעלונג, אָדער מיינונג וועגען דער לעצטער האַנדלונג פון דער ענגלישער רעגירונג בנוגע דער באַלפור-דעקלאַראַציע?

טאַגאָר האָט זיך אַ ביסעל פערטראַכט און געזאָגט:

— דאָס אַלעס שטאַמט פון איין שורש. דער געראַנגעל מיט דער נאַטור, דער געראַנגעל פון די מענשען צווישען זיך. דער מענש אין אייראָפּא איז ערצויגען געוואָרען אויסשליסליך און דער

(ענדע-זייט 4)

לאָדז
16. דעצ. 1930
זון אויפגאַנג: 7.38
זון אונטערגאַנג: 3.16
דינסטאָג, כ"ו כסלו תרצ"א
פ' מקץ

טאָג-כראָניק

שעדליך פלייש אין לאָדז

די סאַניטאַר-מאַכט אין לאָדז האָט פעסטגעשטעלט, אַז לעצטענס ווערט אין לאָדז פערקויפט פלייש, וואָס איז עלול צו פערגיפטען מענשען. די בהמות ווערען געשאָכטען אין געהיים, ווייל זיי זענען קראַנקע. אין דער געגענט פון אַלט-שטאָט זענען שוין פיל זייטען פלייש קאָנפיסקירט געוואָרען. דאָס שעדליכע פלייש (אָהן וועטערינאַר-שטעמפּעל) ווערט פערברענט.

פאָלקס-אוניווערזיטעט בּיי דער ציוניסט. אָרגאַניזאַציע

היינט, 8,30 אָוועגד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגיעלניאַנאַ 4) די ערשטע פאָרלעזונג פון ציקל „געשיכטע פון ציוניזם". רעפערירען וועט ה' מ. גייזלער, דער איינגאַנג איז פריי.

לאָדזער גאָלד-שמידע, זייגער-מאַכער און גראַווירער

וועלען מוזען יהרן קאָנטראָל-בּיכער פון זייערע קליענטען, וואָס גיבּען צומאַכען גאָלד- און זילבּער-זאַכען

אין זיין צייט האָבּען מיר מיטגעטיילט וועגען דעם, אַז דאָס האַנדעלס-מיניסטעריום האָט פעראָרדנעט, אַז בּיי אַלע גראַווירער און גאָלדשמידען זאָלען זיך געפינען בּיכער, צו פערשרייבּען די נעמען און אַדרעסען פון די פּערזאָנען, וואָס גיבּען צורעכט צומאַכען, אָדער איבּערצואַרבּייטען גאָלד-חפצים און בּיזשוטעריע. די דאָזיגע גזירה האָט צווישען די לאָדזער גאָלד-שמידען און גראַווירער אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכע פערביטערונג. די פעראינטערעסירטע זעהען איין, אַז אַזאַ קאָנטראָל-בּוך פון די קליענטען קאָן שאַדען זייער פרנסה, ווייל יעדער קליענט, ווויסענדיג, אַז אין די פינאַנץ-קרייזען וועט מען געוויי איבּערצעהלען און אָפּוועגען זיין ביסעל ציהרונג, וועט בּעסער נישט געבּען די זאַכען צום גאָלד-שמיד און גראַווירער.

געגען דעם האָט דער לאָדזער צעך פון זייגערמאַכער, יובּעלירען און גראַווירער אינטערוועניערט בּיי דער היגער האַנדווערקער-קאַמער, וועלכע האָט דערלאַנגט צום מיניסטעריום אַ מעמאָריאַל מיט דער בּיטע מבטל צו מאַכען די פעראָרדנונג וועגען די דאָזיגע קאָנטראָל-בּיכער.

נעכטען האָט די האַנדווערקער-קאַמער דערהאַלטען פון האַנדעלס-מיניסטעריום אַ בּריף, אַז מען קען נישט נאָכקומען די השתדלות פון יובּעלירען-צעך אָפּצושאַפען די פעראָרדנונג וועגען קאָנטראָל-בּיכער. די זייגערמאַכער, גראַווירער און גאָלדשמידען זענען, אַלזאָ, מחויב צו פערצייכענען אין קאָנטראָל-בּיכער דעם סכום און צאָהל גאָלד- און זילבּער-וואַרג, וואָס קומט אַריין צו זיי צום פעריכטען און דאָס אַלץ, וואָס זיי געבּען צוריק אַרויס.

פון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

—=0§0=—

בּעשטעטיגט דעם רעגולאַציע-אָפּמאַך פון פירמע „גלאָבּוס"

(§) מיר האָבּען אין זיין צייט שוין געמעלדעט, אַז דאָס לאָדזער האַנדעלס-געריכט האָט אָפּגעזאָגט צו בּעשטעטיגען דעם רעגולאַציע-אָפּמאַך פון דער גומי-פאַבּריק „גלאָבּוס", וואָס געהערט צו קאַראָל-קלמן פינקוסעוויטש (פּיעטרקאָווער 220) און איהרע קרעדיטאָרען. געגען דער דאָזיגער דעציזיע האָט דער בּעפולמעכטיגטער פון דער פירמע אַדוו. פרידמאַן דערלאַנגט אַן אַנקלאַגע צום אַפּעלאַציע-געריכט, בּעווייזענדיג, אַז דער פּראָוואָרף, דאָס דער פּערמעגענס-בּעשטאַנד פון דער בּאַנקראָטירטער פירמע איז פיל קלענער פון בּילאַנס, איז נאָר אויבּערפלעכליכ בּערעכטיגט. אויך דער פּראָוואָרף, אַז די פירמע „גלאָבּוס" האָט נישט געפיהרט קיין האַנדעלס-בּיכער איז נישט בּעגרינדעט. שוין דער סינדיק פון דעם אופּאַדלאָשטש אַדוו. טואָקאָווסקי האָט דעם פּראָוואָרף צושמעטערט.

דאָס אַפּעלאַציע-געריכט אין וואַרשא האָט אָנערקענט די ריכטיגקייט פון דער אַנקלאַגע און האָט יאָ בּעשטעטיגט דעם רעגולאַציע אָפּמאַך פון קאַראָל וועל קלמן פינקוסעוויטש און זיינע קרעדיטאָרען.

* * *

מיט עטליכע טעג צוריק האָט די אַקציען-געזעלשאַפט פון קאַראָל ט. בּוהלע (היפּאָטעטשנאַ 10) דערלאַנגט צום האַנדעלס-געריכט אַ בּיטע אין וועלכער זי בּעדאַנקט זיך פון „נאַדזאָר", וועלכע די פירמע האָט גענאָסען 9 חדשים דורכאַנאַנד.

נעכטען איז די בּיטע בּעריקזיכטיגט געוואָרען, און דער געריכטס-אויפזיכט פון „קאַראָל ט. בּוהלע" איז סקאַסירט געוואָרען.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מאָנטאָג 16 דעצעמבּער

* לאָדז (233,8) 11.58 שעה צייכען, 12.05 גראַמאָפאָן פּליטען 13.15 פּערלעזונג פון טעגליכען פּראָגראַם היי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר 15.25 פליה רגע 15.50 רעגירונגס פּאַרטראַג 16.15 פר. פאַר קינדער 16.30 גראַמאָפאָן מוזיק 17.15 פּאַרטראַג 17.45 פּאָפּולערער סימפאָנישער קאָנצערט 18.45 פערשידענעס 19.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער און פערלעזונג פון פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג 19.25 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק 19.35 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל 19.50 גראַמאָפליטען — 20 אינטערנאַציאָנאַלער קאָנצערט פון יאַן קיעפּורא מיט אַנטייל פון סימפאָנישען אָרקעסטער 22.15 גראַמאָפאָן פליטען מוזיק 22.35 „פ.א.ט" וועטער פּאָליציי און ספּאָרט קאָמוניקאַטען, ווי אויך טאַנץ מוזיק פון וואַרשע.

——:0:——

פאַמיליע פון 6 פּערזאָן שיעור אומגעקומען צוליב טשאַד

(§) צוליב אַ פעלערהאַפטען אויוועץ האָט די פאַמיליע פעלטשאַק פון 6 פּערזאָן (מלינאַרסקאַ 63) נעכטען אַ גאַנצען פאַרמיטאָג זיך נישט געקענט אויפהויבּען פון די בּעטען. די גאַנצע פאַמיליע האָט זיך זונטאָג אָוועגד געלעגט שלאָפען און דער אויוועץ, וועלכער איז געווען איינגעהייצט, האָט זיי פערטשאַדעט.

ווען די שכנים וואָלטען זיך נישט געכאַפּט, אַז די פעלטשאַק'ס געהען נישט אַרויס אַ גאַנצען טאָג פון שטוב, וואָלטען אַלע איינגעשלאָפען ווי די הינדלעך.

פּאָגאָטאָוויע האָט די פערטשאַדעטע אָפּגעראַטעוועט.

בּעגריסונגען צו דער אויפהיילונג פון קאַשטשושקאָ-דענקמאַל

(מ) צוליב'ן אויפהילען דעם קאַשטשושקאָ-דענקמאַל אין לאָדז, האָט דער שטאָט-פּרעזידענט זשעמיענצקי נעכטען דערהאַלטען אַ גאַנצע רייה בּעגריסונגס-דעפּעשען, צווישען אַנדערע פון וויצע-מיניסטער קאָרסאַק, פון וואַרשאווער שטאָט-פּרעזידענט זיגמונד סלאָמינסקי, פון פּויזנער שטאָט-פּרעזידענט ציריל ראַטאַיסקי, פון קאַטאָוויצער מאַגיסטראַט און שטאָט-ראַט, פון קראַקאווער שטאָט-פּרעזידענט ראַליע, פון לעמבּערגער פּרעזידענט א. א.

2 יודישע קינדער צינדען זיך אָן בּיי אַ ליכט

ווען טאַטע-מאַמע זענען נישט אין דערהיים

(בּ) אויף וועסאָלאַ 6 אין וואוינונג פון הענדלער וואָלף יאַקובּאָוויטש האָבּען זיך פון אַ ליכט אָנגעצינדען די קליידער אויף אַ 6-יעהריגען און אַ 12-יעהריגע קינד. די עלטערן זענען נישט געווען אין דער היים.

צום גליק האָבּען די שכנים בּעצייטענס איינגעלאָשען די פלאַמען אויף די קינדער. דאָס 6-יעהריגע יונגעלע איז אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל „אַנאַ מאַריאַ". דאָס 12-יעהריגע מיידעלע האָט בּעקומען לייכטע בּראַנד-וואונדען.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע"
נאַרוטאָוויטשאַ 20.

נאָר 8 גאַסטשפּילען
פון בּערימטען אַרטיסט פון סטאַניסלאַווסקי'ס קונסט-טעאַטער אין מאָסקווא, פּיסקאַטאָר-טעאַטער אין בּערלין, מאָריס שוואַרצ'ס יודיש קונסט-טעאַטער

פּאַול בּאַראַטאָוו

פרייטאָג, דעם 19 דעצעמבּער 9 אַ זייגער אָוועגד אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 50-יעהריגען יובּילעי פון גרויסען יודישען דיכטער שלום אש
פייערליכע פּרעמיערע! גאָט פון נקמה
3 אַקטען פון שלום אַש. הויפּט-ראָל יענקעל שאַפּשעוויטש—פּ. בּאַראַטאָוו.
פאַר דער פאָרשטעלונג וועט האַבּען אַ וואָרט וועגען דעם גרויסען יובּילאַר, דער פאָרזיצער פון יוד. סעקציע בּיים זשורנאַליסטען-סינדיקאַט רעד. לאַזאַר פוקס

שבת, דעם 20 דעצ. 4 נאָכמיטאָג צו בּיליגע פרייזען פון 80 גראָשען אָן
„דער פאָטער" דראַמאַ אין 3 אַקטען פון א. סטרינדבּערג
הויפּט-ראָל ריטמייסטער אַדאָלף—פּ. בּאַראַטאָוו

שבת, דעם 20 דעצ. 9 אַ זייגער אָוועגד
ווידערהאָלונג פון דער אש-פּרעמיערע
„גאָט פון נקמה"
3 אַקטען פון שלום אַש, הויפּט-ראָל יענקעל שאַפּשעוויטש—פּאַול בּאַראַטאָוו.

זונטאָג, ד. 21 דעצ. 9 אָוועגד לטובת „בּית-יתומים" (זגיערזשער 40)
„הינקעמאַן"
טראַגעדיע אין 3 אַקטען (6 בּילדער) פון ערנסט טאָלער, הויפּט-ראָל „הינקעמאַן"—פּאַול בּאַראַטאָוו

מאָנטאָג, דעם 22-טען דעצ. 9 אָוועגד
פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר. אָן
„דער פרעמדער"
דראַמאַ אין 4 אַקטען פון י. גאָרדין, הויפּט-ראָל „פרעמדער" – פּאַול בּאַראַטאָוו

דינסטאָג, ד. 23-טן דעצ. 9 אָוו. פּאָפּולערע פאָרשטעלונגע פון 80 גר. אָן
„גאָט פון נקמה"
דראַמאַ אין 3 אַקטען פון שלום אש, הויפּט-ראָל יענקעל שאַפּשעוויטש—פּ. בּאַראַטאָוו

ס'נעמען אַנטייל: פרויען: מ. ראָזען, ש. פלאָום י. פלאָום, מ. פּאָזנאַנסקאַ. מענער: מ. אייזענבּערג, ח. בּראָקאַרזש, י. גרינהויז, בּ. גורוויטש, י. ווייננבּערג, מ. מעלמאַן, מ. פּאָזנאַנסקי, א. קורץ, ה. פלאָום. סופליאָר מ. אייזענבּערג.
בּילעטען צו בּעקומען אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע."

דעפּרוידאַנט, ווייבּ-מערדער און זעלבּסטמערדער ווערט געשטעלט פאַר'ן געריכט

סענסאַציאָנעלע ערקלערונגען פון זאַכּושעווסקי'ס פרוי

(§) די טראַגעדיע פון דעפּרוידאַנט, פרויען-מערדער און זעלבּסטמערדער זאַקושעווסקי דויערט נאָך. אין שפּיטאָל אויף דרעווּנאָווסקאַ גאַס האָט מען נעכטען אויסגעפיהרט די אָפּעראַציע איבּער זאַקושעווסקי'ן פון וועלכענ'ס מאָגן עס איז אַרויסגענומען געוואָרען אַ קויל. איצט איז אויך בּיי איהם אויסגערונען געוואָרען. איצט איז שוין קלאָר, אַז זאַקושעווסקי וועט געזונד ווערען און געגען איהם וועט פאָרגעפיהרט ווערען אַ פּראָצעס פאַר דעפּרוידירען 10,000 זל. פון די בּאַהן-קאַסע, און אַ פּראָצעס פאַר וועלען ערמאָרדען זיין פרוי. בּיי זאַקושעווסקי'ס קראַנקען-בּעט וואַכען פּאָליציאַנטען. אויך דער געזונד-צושטאַנד פון פרוי זאַקושעווסקאַ איז בּעפרידיגענד. נאָר פאַר די חגאות וועט זי אַרויס פון שפּיטאָל און וועט פאַלד אונטערנעמען שריט אַרויסצובּעקומען אַ גט פון מאַן.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג אין דער פּראָקורירער געשעהעניש האָט געגעבּען ווייטערדיגע אינטערעסאַנטע: עס שטעלט זיך אַרויס, אַז פרוי זאַקושעווסקאַ האָט נישט מספּים געווען, אַז דער מאַן זאָל זי דערשיסען. זי האָט דאָס געזאָגט פריהער, ווייל זי האָט געזעהן, ווי דער מאַן שמאַכט און דאָס רחמנות צו איהם האָט איהר דיקטירט אַזא טענה:

— אין קריטישען אָוועגד — ערקלערט איצט זאַקושעווסקאַ — האָט זי זיך געטראָפען מיט איהר מאַן בּיי זיין שוועסטער אין שטוב. ער האָט איהר דאָן דערצעהלט, אַז פּאָליציי וויל איהם אַרעסטירען, ווייל ער האָט דעפּרוידירט 10,000 זל ווען די שוועסטער, שוואָגער און אויך זי, דאָס ווייבּ, האָבּען איהם געמאַכט פאָרוואָרפען, הלמאי ער איז בּעגאַנגען אַזא פערבּרעכען, האָט דער דעפּרוידירטער זאַקושעווסקי אויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און איהר געשאָסען. ווען דער שוואָגער זיינער, קוקלינסקי האָט איהם דערנאָך געוואָלט אַרויסרייסען דעם רעוואָלווער, האָט זאַקושעווסקי איהם געדראָהט צו דער'הרג'ענען, אויב ער וועט נישט שטעהן מיט די הענד אין דער הויך און איהם, זאַקושעווסקי'ן לאָזען גיין, וואָס ער וויל.

אין דער זעלבּער צייט איז אָנגעקומען פּאָליציי און זאַקושעווסקי האָט נאָכמאָל געשאָסען זיך אין קאָפּ אַריין.

צובּראָכען די פיס

(§) די 68-יעהריגע פעסע ווינטער (קאַלענבּאַך-גאַס 11) האָט זיך אויסגעגליטש און צובּראָכען בּיידע פיס.

חזנות, פאָלקס-לידער, אָפּערע!
אַלעס צוזאַמען בּעזיצט בּלויז
דער וועלט-בּעריהמטער אַמעריקאַנער אָבּער-קאַנטאָר
מרדכי הערשמאַן
די וועלכע האָבּען איהם געהערט זאָגען חזנות בּעהויפּטען, אַז ער איז דער בּעסטער פון די בּעסטע, דער גרעסטער פון די גרעסטע חזנים.
די וועלכע האָבּען איהם געהערט זינגען פאָלקס-לידער זאָגען, אַז זיי וואָלטען קיינמאָל נישט מיד געוואָרען איהם ווידער און ווידער צו הערען, ווייל ער איז דער איינציגער יודישער פאָלקס-זינגער
די וועלכע האָבּען איהם געהערט זינגען אָפּערן-אַריעס בּעהויפּטען, אַז ער קען זיך פערגלייכען מיט די גרעסטע סטאַרען פון די גרעסטע אָפּערן-בּיהנעס.
לאָדזער יודען וועלען קענען הערען דעם גאָט-געבּענשטען חזן און זינגער
מאָרגען מיטוואָך, ד. 17 דעצ. 8.30 אָוועגד
אין פילהאַרמאָניע
בּילעטען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אַ געשפּרעך מיט ראַבּינדראַנאַט טאַגאָר

(ענדע פון זייט 3)

שטאָלצערע פון נצחון און מפלה, און די מפלה האָט זיך שטענדיג גערעכענט פאַר אַ חרפּה, זאָגאַר, ווען דאָס איז געשעהן דערפאַר, ווייל דער צד, וואָס האָט געליטען די מפלה, האָט פערמאָגט אַן אָרמערע און העכערע נשמה. דער נצחון איז אַלעמאָל בּעוואונדערט געוואָרען, אַפילו ווען ער איז דערגרייכט געוואָרען, נאָכדעם ווי עס איז בּעזייטיגט געוואָרען יעדער מאָראַלישער בּעגריף. אָבּער וואָס פאַר אַ בּעדייטונג האָט דער מאָמענט נעגען דער אייבּיגקייט? — טאַגאָר האָט טיף אָפּגעאָטעמט און ווייטער געזאָגט: אין אייראָפּא איז די גאַנצע טעגליכע מאָראַל אויפגעבּויט אויפ'ן פּרינציפּ פון גראַנגעל און פאַר דעם פּרינציפּ האַלטען זיך סיי די קאָנסערוואַטיווע און סיי די ראַדיקאַלע פּאַרטייען. — איהר האָט דאָ בּערוהרט די פראַגע וועגען ארץ-ישראל האָט טאַגאָר ווייטער גערעדט, — מיר איז די פראַגע זעהר נאָהענט. איך האָבּ שוין עטליכע מאָל געוואָלט דאָרט זיין, און אויפ'ן אָרט זיך בּעקענען מיט דעם לעבּען פון די יודען און זייער אַלטנייער היים. — איך האָף בּקרוב דאָרט צו זיין, ווען מיין געזונד וועט זיך פערבּעסערען, האָט טאַגאָר מיט אַ לייכטען שמייכעל אויף זיין פּנים געזאָגט, דאָס איז אָנגעצייכענט אין מיין פּלאַן.

וועגען דער נייער ערקלערונג פון דער בּאַלפור דעקלאַראַציע — האָט טאַגאָר געזאָגט:

— דאָס יודישע פאָלק איז שטענדיג געווען דער לעהרער פון דער וועלט, דאָס עם-הספר, ווי מען רופט עס, האָט תמיד געהאַט די מיסיע צו פערשפּרייטען קולטור און ציוויליזאַציע צווישען די קולטור-דורשטיגע פעלקער און וואָס פאַר אַ בּעדייטונג האָבּען נעגען דער אייבּיגקייט די קליינינקע חלבּ'נע ליכטלעך געגען דעם גרויסען זונען-סיסטעם, עמודי האוש?... איך קאָן נישט בּעגרייפען, ווי די יודען, דאָס עם הספר, זאָל בּלייבּען נאָך אין דעם דיפּלאָמאַטישען שפּיל, ווען עס קומט אַפילו פון ענגלאַנד, וואָס האָט אָהן שום ספק אין זינען איהרע אינטערעסען, אימפּעריאַליסטישע צילען. —

— דאָס יודישע פאָלק קאָן און דאַרף האָבּען ארץ ישראל אַלס איהר היימלאַנד. זיי האָבּען היסטאָרישע רעכט דערויף און ווען ענגלאַנד האָט געגעבּען די יודען די בּאַלפור-דעקלאַראַציע איז גאַנץ פערשטענדליך, וואָס דאָס האָט בּעקומען די בּילסטע צושטימונג פון אַלעמען און עס איז געווען צופרידען. פערשטעהט זיך, אַ חוץ קליינליכע פּאָליטיקער און דיפּלאָמאַטען-שפּילער, זענען אַלע געווען דערפאַר גוט צו מאַכען די עולה, וואָס די וועלט איז בּעגאַנגען געגען דעם יודישען פאָלק, וואָס איהר געשיכטע איז פול מיט מאַרטירערטום.

עס איז מיר גאָר אַ וואונדער, — האָט טאַגאָר מיט געפיהל פון טיפען שמערץ געזאָגט, — אויף די פיהרער פון ציון. זיי מוזען געפינען אַנדערע וועגען, ווי צו קומען צום ציל, ווי צו אַרבּייטען צווישען די אַראַבּער, אויפקלערען זיי, קומען מיט זיי אין אַנ'ענגערען קאָנטאַקט און די אַראַבּער בּעקאַנען מיט זייערע אויפגאַבּען און צילען און נאָר אויף אַזא בּאַזיס פון געגענזייטיגער פערשטענדניש צווישען יודען און אַראַבּער דאַרף מען בּויען די נאַציאָנאַלע היים. דער וועג איז אפשר, נישט קיין לייכטער, אָבּער אַ זיכערער. דאָס איז דער וועג, דורך וועלכען די אַרבּייט פון דער יודיש נאַציאָנאַלער היים אין ארץ ישראל קאָן געקרוינט ווערען מיט ערפאָלג.

— דער גרויסער געדאַנק פון ציוניזם דאַרף זיין דער געדאַנק פון שלום. ער דאַרף העלפען צוצואיילען, פערשנעלערען דעם פּראָצעס פון נביא, ווען מען וועט צובּרעכען די שווערדן און מאַכען פון זיי אַקער-אייזנס און אַנדערע מכשירים פאַר פעלד-אַרבּייט און נישט זיך פערלאָזען אויף די אַלערליי פּאָליטיקער און דיפּלאָמאַטען, פון וועלכען לאַנגער זיי זאָלען נישט קומען.

צום סוף פון געשפּרעך האָט טאַגאָרע מוסיף געווען:

— עס איז מעהר ווי בּעדויערענסווערט, עס ווערט עפּיס טרויעריג אויפ'ן האַרצען, ווען מען לייענט די טרויעריגע ידיעות, וואָס קומען אָן פון אייראָפּא, פון אַזעלכע קולטור-צענטערס, ווי בּערלין און וויען, וועגען די אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען פון דער אַקאַדעמישער יוגענד. —

— אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען בּכלל זענען נישט קיין נייעס — האָט טאַגאָרע ווייטער געזאָגט — נישט ווייניג ווייסט דערפון די געשיכטע צו ערצעהלען, אָבּער ווען עס קומט פון אַזא עלעמענט, ווי אַקאַדעמישע יוגענד און גראָד אין אַזעלכע קולטורעלע צענטערס און מיט'ן אַנטייל פון די טרעגער פון דער צוקונפטיגער קולטור, ווערט מען איינגעהילט אין אַ קאַשמאַר און עס ווערט עפּיס אַזוי טרויעריג אַז דער שאַרפּסטער אופּטימיסט געגען דעם איז נישט אומשטאַנד אויסצודריקען דאָס, וואָס מען פיהלט.

דער דיכטער האָט זיך בּעמיהט אַליין צו בּערוהיגען, אָבּער אין זיין צאַרטער ווייכער שטים האָט זיך געפיהלט אַ שרעקליכע אויפרעגונג, ווי עס קאָן עמפּפינדען אַזא שעהן גייסט, ווי טאַגאָרע.

גלויבּט איהר, אַז דאָס איז אַ פערבּייגעהענדע ערשיינונג? — האָבּען מיר ווייטער געפרעגט? —

— נישט וויכטיג פאַר מיר, וואָס די סבּות דערפון זענען, צי דאָס האָבּען געמאַכט אין בּערלין די אָנהענגער פון היטלער'ן און אין וויען אונטער דער ווירקונג פון אַנדערע טרויעריג-בּערוהמטע אָבּער בּיז איצט נאָך אומבּעקאַנטע פאַרזאַכען — אָבּער דער פאַקט אַליין, אַז אין טעמפּעל פון וויסענשאַפט קאָנען פאָרקומען אַזעלכע אַנטיהומאַניסטישע אַרויסטרעטונגען, איז אַ געוויסער בּעווייז, אַז מיר האָבּען אויף וואָס טרויעריג צו זיין און נישט האָבּען דעם בּטחון אין די מענשן, וועלכע פּרעטענדירען צו ווערען די טרעגער פון דער צוקונפטיגער קולטור. וואָלענדיג נישט וואָלענדיג קומט אויפ'ן געדאַנק שפּענגלער און זיין ווערק „דער אונטערגאַנג פון מערב" — איך בּין נישט איבּערצייגט אין דעם.

אָבּער דער איצטיגער מאָמענט מיט אַלע איהרע ערשיינונגען, וואָס קומען פאָר אין אייראָפּא, און דער זעלבּיגער אייראָפּא וואוהין דאָסטאָיעווסקיס העלד, דער גרויסער צווייפלער איוואַן קאַראַמאַזאָוו האָט ליבּ געהאַט אָפּצופאָהרען. אמת אויך דאָן האָט אייראָפּא אויסגעזעהען, ווי אַ בּית עולם, אָבּער אויף דעם בּית-העולם זענען געווען טייערע, הייליגע קברים. איצט דוכט זיך, אַז אַפילו דער בּית עולם איז פערשוועכט געוואָרען... נישטאָ קיין הייליגקייטען מעהר... טאַגאָרע האָט שווער אָפּגעזיפצט און זיך פערטראַכט.

דער מאַן, אין וועלכען טאַגאָר האָט זיך אַרויסגעזאָגט אין פערשידענע פראַגען, האָט אין מיינע אויערען געקלונגען, ווי אַ וואונדערבּאַר ליד, וואָס נאָר אַזא מייסטער ווי טאַגאָר קאָן שאַפען. אַ פערבּענקטער, מיט פונקען פון גרויסער בּעגייסטערונג, האָבּ איך זיך געזעגענט און לאַנג-לאַנג וועט בּלייבּען דער איינדרוק, וואָס האָט געמאַכט אויף מיין ווייניגקייט דער שמועס, וואָס איך האָבּ געהאַט מיט איינעם פון די שעהנסטע גייסטער פון דער היינטיגער צייט, מיט דעם דיכטער און פילאָזאָף ראַבּינדראַנאַט טאַגאָר.

—=0§0=—

פאליטישע קאנפערענץ פון קלאסען-פעראיינען

דעפ. קוואפינסקי רופט ארבייטער צו „קאמפס-גרייטקייט"

(§) אין דער קרייז-קאמיסיע פון די קלאסען-פעראיינען אין לאדז איז נעכטען פארגעקומען א קאנפערענץ פון אלע פערוואלטונגען פון די הויגע קלאסען-פעראיינען. עס איז ארומגערעדט געווארען די איצטיגע פאליטישע און ווירטשאפטליכע סיטואציע אין פוילען.

אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון 26 פעראיינען פון אלע אינדוסטריען, און א צאהל פון 300 פערזאן.

הויפט-רעפערענט איז געווען דעפוטאט קוואפינסקי, וועלכער איז דורך די בעטייליגטע אין דער קאנפערענץ בעגריסט געווארען מיט ענטוזיאזם צולויב'ן בעפרייט ווערען פון תפיסה.

דעפ. קוואפינסקי האט רעפערירט וועגען דער פאליטישער לאגע און וועגען דער נויט צווישען די ארבייטער, צולויב'ן ווירטשאפטליכען קריזיס. די לעצטע וואהלען, האט ער אנגעוויזען, האבען געבראכט די ארבייטער-מאסען א געוואלדיגע עולה, ווארום די רעפרעזענטאנטען פון די ארבייטער אין פארלאמענט איז בעדייטענד פארשמעלערט געווארען. די איצטיגע סיים מעהרהייט האט פאר די ארבייטער קיין בעדייטונג נישט. דעריבער מוז איצט פערשטארקט ווערען דער בת מיט די פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס, וועלכע מוזען גילטען אלס אומפארטייאישע ארגאנען, וועלכע גרייטען צו די ארבייטער צו זיין גרייט צום קאמף.

עס האבען נאך גערעדט דעפוטאטען שטשערקאווסקי, וואלטשאק, צערבע און מולמאן און ס'איז אנגענומען געווארען אן'ענטשפרעכענדע רעזאלוציע.

אונזער ענטפער לארד פאספילד'ן

די גרויסע חנופה-אקציע פון „קרן-קימת", וואס ווערט איצט אדורכגעפיהרט אונטער דעם אויבענדערמאנטען לאזונג, נעהמט ארום אלע ברייטערע קרייזען, וועלכע דריקען אויס דורך זייער אפפערוויליגקייט לטובת דעם קרן קימת זייער פראטעסט נעגען געפלאנטען אטענטאט מצד דער ענגלישער רעגירונג אויף דעם יודישען נאציאנאל-פאנד.

אין דער זאמלונג בעטייליגט זיך די ציוניסטישע און נאציאנאלע יוגענד, בעזונדערס די שול-יוגענד, ווי אויך די עלטערע ציוניסטישע עסקנים און די מיטגלידערינס פון „וו.י.ז.א.".

עס איז צו ערווארטען, אז די אקציע לטובת דעם פאפולערען יודישען נאציאנאל-פאנד, וואס זיין אויפגאבע איז אויסצולייזען דעם באדען אין ארץ-ישראל, וועט בעזונדערס איצט אנטרעפען אויף א געהעריג פארשטענדניס מצד אלע יודיש-נאציאנאלע קרייזען.

ווילדער נקמה-אקט פון א אוועקגעווארפענע פרוי

אונטערגעצינדעט דאס בעל-הבית'שקייט פון איהר מאן

(§) מיט פינף יאהר צוריק האט דער זוהן פון רייכען לאנד-בעזיצער אין יענידזשעיאוו, (לאדזער פאוויאט), באלעסלאוו באלאגא חתונה געהאט מיט א לאדזערין און זיך בעזעצט מיט איהר אין לאדז אויף קיליסקא 10. ביים צוזאמענלעבען פון פאר-פאלק האט דאס ווייבעל ארויסגעוויזען, אז זי דארף געהן אין די „הויזען" און נישט ער. זי האט אויף איהם אזוי לאנג ארומגערוטען, ביז דער פויער האט זיך געלאזט, וואו ער האלט אין דער וועלט, און איז צוריק אהיימגעפאהרען אין דארף אריין, צום טאטען. די יונגע זאפיא באלאגא האט נאכ'ן מאנ'ס אוועקפאהרען פערקויפט די דירה מיט דער איינריכטונג און זיך ארובערגעצויגען אויף קולינסקי-גאס 162 אלס סובלאקאטארקע.

אין דער פרוי האט אבער געברענט דער בעס: דער מאן זאל גוט זיין, און זי זאל זיך מאטערן?! און זי האט בעשלאסען זיך נוקם צו זיין, אבי דער מאן זאל אויך נישט זיין בעסער, ווי איהר.

איהר המצאה איז געווען אזא: נעכטען איז אנגעקומען 2 באנקעס נאפט און בענזין און איז געפאהרען קיין יענידזשעיאוו. דארט אויסגעפיהרט איהר נקמה-אקט. שפעט ביינאכט איז זי אנגעקומען אין דארף אריין. אהן שהיות האט זי בעגאסען מיט נאפט און בענזין די שייער'ס און דאס וואינהויז פון אלטען באלאגא, און — אונטערגעלעגט פייער.

ווען די פלאמען האבען ארומגעכאפט די געבעידעס, און וועלכע עס געפינט זיך אויך איהר מאן, האט די נקמה-נעמערע צוריקגעשפאנט אהיים, קיין לאדז.

בעת דער אויספארשונג האט דער פאשאראווניק פון דער כאיגער פאליציי געפינען פוס-שפורען נעבען דער סטאדאלע. אזוי ארום איז געלונגען צו געפינען די אונטערצינדערין און זי איז געבראכט געווארען קיין לאדז, וואו זי זיצט שוין אין תפיסה.

פערבאטענע ליבע און אבארט

כאראקטעריסטישער פראצעס

נעגען א יונגער פרוי און א הייבאם

(§) אין לאדזער קרייז-געריכט איז נעכטען פארגעקומען א כאראקטעריסטישער פראצעס וועגען א קינסטליכען אבארט. אויף דער בעשולדיגונגס-באנק זענען געזעסען די 21-יעהריגע העלאניא קאוואלטשוק און די 51-יעהריגע אנטאנינא גראטשוק.

דער בעשולדיגונגס-אקט דערצעהלט: דעם 28. יוני ד. י. האט דער ארדינאטאר פון וואלבערזשער-קליניק אויף נאראטאוויטש 58, ד"ר מארגאלעווסקי מיטגעטיילט דעם אויספארשונגס-אמט, אז אין קליניק איז געבראכט געווארען דורך פאגאטאוויע א געוויסע העלאניא קאוואלטשוק (משענסטאכאווסקא גאס), אז ביי וועלכע עס איז געמאכט געווארען א פערבאטענע אפעראציע, און צולויב דעם דראהט דער קראנקער א בלוט-פערגיפטונג. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דעם קינסטליכען מפיל האט ארויסגערופען די גראטשוק (פאדגורנא 3).

דער סוף איז געווען, אז ביידע פרויען זענען צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט.

אין געריכט האט קאוואלטשוק זיך מודה געווען און אפגעגעבען זיך צו אנ'אגערלויטער אפעראציע דאן, ווען זי איז שוין געווען אין די „חדשים".

זי איז בעגאנגען דעם שריט צוליב דעם, וואס זי איז שוואנגער געווארען נישט פון איהר מאן, פאר וועלכען זי האט זיך טאקע געשראקען. זי איז אוועק צו איהר בעקאנטע, וועלכע האט ביי איהר אין 1929 שוין געמאכט אזא אפעראציע. גראטשוק האט מסכים געווען דרויף און קאוואלטשוק האט איהר צוגעזאגט 200 זל. נישט האבענדיג קיין געלד, האט זי איבערגעלאזט דער „באבע" איהר מיטרעלישען פאס און די חתונה-אקטען. דערנאך האט זי מיט דער הילף פון א משונה'דיג אפאראטעל דורכגעפירט די אפעראציע. און שפעטער, ערקלערט די אנגעקלאגטע יונגע פרוי, האט דאס קינד געלעבט 24 שעה נאכ'ן געבורט און איז געשטארבען.

פרוי גראטשוק האט אויך זיך מודה געווען אין פארווארף. זי איז אבער נארנישט שולדיג, האט זי געוויינט. די קאוואלטשוק האט איהר וועגען דעם בפירוש געבעטען, מורא-האבענדיג פאר'ן מאן, וועלכער האט געהאט קומען פון מיליטער.

אדוו. ליליקער האט אנגעוויזען, אז די בעשולדיגונג איז געשטעלט אין א פאלשען ליכט. דאס קינד איז געבוירען געווארען אין קליניק לעבעדיג און איז אין א מעת-לעת ארום געשטארבען. ווען דאס קינד וואלט געלעבט כאטש איין מינוט וואלט טען די אנגעקלאגטע נישט געדארפט בעשטראפט.

ביידע פרויען זענען טאקע בעפרייט געווארען פון שטראף.

געשאפן א קאמער פון אלע לאדזער הויז-בעזיצער-פעראיינע

איינע פון איהרע אויפגאבען איז — נאוועליזירען דאס געזעץ וועגען לאקאטארען-שוץ

(—) זונטאג אוונד, איז אין לאקאל פון דער קרעדיט-געזעלשאפט (פאמארסקא 18) פארגעקומען א זיצונג פון פארשטעהער פון אלע 4 הויז-בעזיצער-פעראיינען אין לאדז, כדי צו שאפען א רעפרעזענטאנץ-פערבאנד פון אלע הויז-בעזיצער אין לאדזער וואיעוואדזטווע.

נאך א לענגערער דיסקוסיע האט דעפ. שומעל פארגעלייגט צו שאפען א ביורא און אנ'ענגען קאמיטעט, וואס זאל טראגען דעם נאמען „קליינע קאמער פון הויז-אייגענטימער אין לאדז". די דאזיגע הויזבעזיצער-קאמער וועט האבען די אויפגאבע אויסצוזאמלען מאטעריאלען און סטאטיסטישע דאטען וועגען די איינקונפטען, בעשטייערונג און בעשעפטיגונגען פון די הויז-בעזיצער.

אין דער קאמער פון די לאדזער ווירטשאפט וועלען אריינגעהן פערטרעטער פון אלע 4 לאדזער הויז-בעזיצער פעראיינען (צו 5 פערזאן פון יעדען פעראיין).

די בעטייליגטע אין דער קאנפערענץ האבען אנגענומען א בעשלוס, אז די „קליינע קאמער" פון הויז-אייגענטימער זאל אויסארבייטען אנ'אוסטאוו, וואס זאל בעשטימען די הויך פון קאמינאלען שטייער פון הויזער, ארויסרוקען די פראגע וועגען רעאליזירען די נאוועליזאציע פון אוסטאוו וועגען רעגולירען די קאמונאלע פינאנסען, און אז עס זאל געוועלזירט ווערען דער אוסטאוו וועגען לאקאטארען שוץ.

אלס פארזיצער פון דער „קליינער קאמער" פון הויז-בעזיצער פעראיינען איז געוועהלט געווארען דעפ. שומעל.

די „קליינע קאמער" איז שוין צוגעטרעטען צו דער ארבייט און אפגעהאלטען איהר ערשטע זיצונג.

טעאטער און קונסט

קאנצערט פון חזן הערשמאן אין פילהארמאניע

מארגען מיטוואך ערווארט דאס מוזיקאלישע לאדז א גרויס קינסטלעריש געשעהעניש. עס קומט קיין לאדז און וועט געבען איין איינציגען קאנצערט דער גאטסגעבענשטער חזן, דער אמעריקאנער אבער-קאנטאר ה' מרדכי הערשמאן.

ביים היינטיגען טאג ווערט הערשמאן פערעכענט פאר איינעם פון די גרעסטע חזנים אין דער וועלט. אומעטום, וואו נאר עס זענען פערהאן יודען און וואו יודישע נגינה איז ליב און טייער — דארט קען מען מרדכי הערשמאן.

חזן הערשמאן איז היינט ביי די בעסטע יאהרען און זיין שטים איז די שטארקסטע און און קלינגענדיגסטע. נישט אומזיסט ווערט ער גערופען „דער יודישער קארוזא".

דער קאנצערט האט ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס.

פון דער „יודישער טעאטער סטודיע" און „הזמיר"

די לעצטע פארשטעלונגען פון „פאליש אויף דער קייט" זענען ווידער אראפ מיט גרויס ערפאלג. דאס פובליקום שאצט אפ די באמת קינסטלערישע אויפפיהרונג פון די יונגע סטודיאנטען און בעשענקט זיי מיט לאנג רוישענדע אפלאדיסמענטען.

ווי מיר ווערען געוואויר, ווערט אין קורצען בעגרייט דורך דער זעלבער „טעאטער סטודיע" די פרעכטיגע שלום עליכם קאמעדיע „די נאלדגרעבער", וועלכע האט געהאט אין פאראיעהריגען סעזאן א קאלאסאלען ערפאלג.

א חנוכה-אוונד פון אקאדעמיקער

היינט פינקטליך 9 אוונד קומט פאר א טראדיציאנעלער חנוכה-אוונד פונ'ם קלוב פון די אביטוריענטען פון די גימנאזיעס און פון די ציוניסטישע אקאדעמיקער אין לאקאל פון וו.י.ז.א. (שענקיעוויטשא 26) נאכ'ן אינטערעסאנטען פראגראם טענץ ביז'ן טאג. איינגאנג פאר מיטגלידער און געסט פריי.

יוד. ארט.-פעראיין אין פוילען. דירעקציאט פון די פעראיינס-טעאטערן. בעפולמעכטיגטער דירעקטאר פאר לאדז: א. שטאקפעדער. לייטער: א. בעזמאן.

לאדזער יוד. קאמער-טעאטער — נייער

„ארט"

ווייסער זאל „מאנטיפעל" זאכאדניא 43

קינסטלערישער לייטער: מ. בראדערזאן

היינט דינסטאג, דעם 16 דעצ.

1 פארשטעלונג 9.15 אוונד

— א. נ. —

אויפן הימעל א יאריד

אין 2 טיילען 14 בילדער

נומערן: 1) קלויזניקעס, 2) דאס ליד פון די מידלעך, 3) אויפ'ן דארף, 4) שלום-בית, 5) נפש-מטנדריק, 6) אויפ'ן „טשפאק", 7) אויפ'ן וועג קיין בית-לחם, 8) נאך האלבע נאכט, 9) „לאמפערדאקעס", 10) ביים מאמי-האר, 11) מאצאלאג, 12) הערבסט-טאנגא, 13) יוד. ראפסאדיע, 14) אויפ'ן הימעל א יאריד.

אנסאמבל לויט'ן א.ב. פרויען: זיסעל-גירל, מ. דאלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע-מרים, מאשע פעטערמאן, אלא שליפראוויטש. מענער: שמואליק גאלדשטיין, ש. דזשיגאן, מאטעל קאן, יעקב ריינגלאס, י. שומאכער, י. שיפער.

טעקסטען: מ. בראדערזאן, ל. נאדעלמאן, טומראן. מוזיק: ה. רוביין, א. ביינעלמאן, און: פאלקס-מעלאדיען. דעקאר. און קאסטיומען י. ברוינער, טענץ איינשטודירט דורך אירענא גרושיצקא מוזיק-לייטער—ה. רוביין, רעזשי - דזשיגאן, שומאכער, בינע-איינספעקטאר—מ. קאן, ליכט-עפעקטען - יעראזאלימסקי

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 11 פריה ביז 2 בייטאג און פון 5 אויגער אוו. שבת א גאנצען טאג.

אויף היימישע טעמעס

אן'ענטפער ר' לייבעל וואידיסלאווסקי

אין נעכטיגען „לאדזער טאגעבלאט" בעקלאגט איהר זיך אויף דעם ווארשאווער בלעטעל נעכטיגע טעג, דאס מען אייך: „היינטיגע נייעס". ס'געפעלט אייך נישט, וואס דאס בלעטעל וואשט זיך אין יענעמ'ס בלוט, פארוואס די שרייבער דארט קריכען אריין מיט זייערע נישט שטענדיגע ריינע הענד יענעם אין נשמה אריין.

אייב אזוי, ר' לייבעל, קענט איהר נישט דעם דאזיגען „ארגאן". כדי אייך צו בערואיגען, וועלען מיר אייך ערקלעהרען פאדראפנע:

„לעולם האבען מיר אין ווארשא צוויי אזעלכע פערזעהענישען: צוויי „גאזעטען", וואס איינע די אנדערע וויל איבעריאגען מיט „סענסאציעס", און אז מ'יאגט זיך, לויפט מען דאך משוגענערווייז, און אז מ'לויפט, פאלט מען אריין. זאל אייך דעריבער קיין חידוש נישט זיין, וואס די לייט זענען נעבעך אזוי געפאלען...

איהר זאגט, אז דאס בלעטעל בענוצט זיך מיט שקרים? ווי פאלט איהר דאס איין, ר' לייבעל? ווייסט איהר ווי גוט „אינפארמירט" די ווארשאווער „גאזעטען" זענען, זיי ווייסען דאך פון אזעלכע „לאדזער נייעסען", וואס קיין שום לאדזער צייטונג ווייס נישט. אפשר ווילט איהר, וועלען מיר אייך ברענגען פאקטען — לעבעדיגע פאקטען:

פאקט נומ. 1.

„דער מלוכה-פרעזידענט איז לאדז דער פרעזידענט איז אין לאדז ענטוזיאסטיש בעגריסט געווארען פון דעלעגאציע א. אז. וו."

דאס איז געווען דער „איבער-קאפ" פון דער צייטונג.

דעם זעלבען טאג אין די לאדזער פרעסע:

„דער מלוכה-פרעזידענט איז קיין לאדז נישט געקומען. געקומען איז פאלקאווניק פרוסטאר".

נו, פרעג איך אייך, ווער איז בעסער אינפארמירט: די לאדזער צי די ווארשעווער „גאזעטען"?!..

פאקט נומ. 2.

„אויף א דאטשע נעבען לאדז, האבען עטליכע דארפס-שקצים געשענדעט אלע ליעטנימשקעס, וואס האבען זיך געפינען אין דארף".

די לאדזער סטאראסטווע, ווי די גאנצע לאדזער פרעסע, ווייס נאך ביז איצט נישט, וואו ס'געפינט זיך דאס דארף, וואו ס'געפינען זיך די „געשענדעטע ליעטנימשקעס", און ווער די „העלדישע" שקצים זענען...

וואס נאך ווילט איהר, ר' לייבעל, אז די שרייבער פון דעם בלעטעל, זאלען האבען אביסעל בושה? — א צו גרויסען קרבן פערלאנגט איהר...

-זשאן-

דער שליסעל צום ערפאלג איז אנ'אנאנס אין „לאדזער טאגעבלאט".

די פרוי

(ראמאן)

פון א. י. גראדזענסקי

(28-טע פארטזעצונג)

און צוגענומען איהר נאקעטע האנט פון זיינע האר.

לייקין איז געבליבען און פערלעגענהייט. ער האט זיך אבער באלד געפינען:

— פונדעסטוועגען בעפרידיגט מיין נייגעריגקייט. — האט ער איהר איבערגעחזרט.

— וואס ווילט איהר פון מיר? — האט זיך רייזעל בעלייידיגט און אין איהרע אויגען האבען זיך געשטעלט טרעהרען... — איהר זאגט מיר נאך אלץ תושד. שעהמט זיך!..

— מיר איז די עצם-זאך גופא אלץ איינס... איך בין אבער איינער א פריינט און איך וויל אייך ווארענען פאר די רעזולטאטען...

— געהט, איהר זענט א שלעכטער, ווי גנזבורג... איהר, מענער זענט בעטאמען געווארען נאר אויף צו פייניגען פרויען. וואס האט איהר זיך אנגעטשעפעט אן מיר מיט אייערע חשדים... איהר גלויבט דאך מיר סיי ווי נישט...

— האט רייזעל גערעדט מיט א כמעט וויינענדיגען קול... איהר, מענער, זענט אלע שלעכטע.

זי האט אפגעשטופט לייקינ'ען פון זיך, זיך אויסגעדרייט צו דער וואנט און געפרובט איינשלאפען.

זי האט אבער נישט געקענט איינשלאפען. זי איז געווען אויפגערעגט און צעשלאגען. זי האט געשפירט, אז מ'האט איהר אויפגעהערט גלויבען, אז וואס זי זאל נישט זאגען, וועט מען עס בסדר אויסטייטשען אנדערש און דאס האט איהר אינגאנצען צובראכען. ער, לייקין, גלויבט איהר שוין אויך נישט! ער, לייקין גראבט זיך שוין אויך אין איהרע קליינינקייטען...

הייסט עס, אז אלע מענער זענען די זעלבע...

זי האט זיך צוריק אויסגעדרעהט מיט פנים צום צימער און דערזעהען לייקינ'ען זיצען אויף א שטוהל א פערטראכטען און זיך, ווי ער וואלט געשלאפען, די אויגען זענען געווען ביי איהם פערמאכט.

זי האט אפגעשאצט די קאלדרע, אראפ פון זאפע און, ווען לייקין האט געעפענט זיינע אויגען, האט ער איהר דערזעהען נעבען זיך מיט נאקעטע קני אויף דער פאדלאגע, און נאכט-העמד ארומגעקלאמערט איהרע ארעמס ארום זיינע פיס און דעם קאפ פערגראבען אין זיין שויס. איהרע נאקעטע אקסלען האבען געציטערט און ער האט דערהערט, ווי רייזעל שלוכצט...

ער איז אויפגעשפרונגען פון שטוהל און איהר, אויגענבליקליך אויפגעהויבען פון פאדלאגע.

— וואס איז מיט אייך? — האט ער זיך פערלארען און נישט מיט זיין קול געפלוסטערט:

— וואס איז מיט איהר רייזעלע?

און איהר צוגעפיהרט א שלומפערדיגע צו דער זאפע:

— בערואיגט זיך...

זי האט מיט ביידע הענט און מיט'ן גאנצען כוח זיך צו איהם צוגעטוליעט, ווי אן אומבעהאלפען קינד, און געשלוכצט:

— איהר ווילט וויסען דעם אמת? — האט זי דורך טרעהרען געשטאמעלט: — איך שווער אייך: איך בין די זעלבע גע יודישע טאכטער, ווי פריהער. איך שווער אייך!..

לייקין האט זיך געפיהלט מאדנע נישט בעקוועם, וואס רייזעל שווערט זיך פאר איהם. ער האט געגלעט איהר קאפ און אוועקגעזעצט איהר אויף דער זאפע.

— מ'דארף נישט. מען דארף נישט...

— האט ער א צוטומעלטער געפלוסטערט.

— איך שווער אייך... איך שווער אייך.

— האט רייזעל נישט נאכגעלאזען און הוסטעריש געצאפעלט זיך אין זיינע הענט.

לייקין האט איהר צוגערעקט מיט דער קאלדרע:

— גענוג, רייזעלע. גענוג...

— גלויבט מיר, לייקין, איך בעט אייך גלויבט מיר! — האט זי נישט אויפגעהערט צו וויינען.

— נו, שוין...

— לייקינקע, מייערינקער, גלויבט מיר... — און איהם געקושט און די אויגען אריין...

לייקין האט זיך געפילט, ווי אומבאקוועם דערפון און זיך אפגערופען:

— אז מיר גייט עס אינגאנצען נישט אן... אז מיר ארט עס נישט...

— ניין... עס גייט אייך יא אן... איך ווייס, לייקין, עס נעהמט אייך יא אן... וויל... איהר ליבט מיר... איך ווייס, לייקין, אז איהר ליבט מיר און [illegible]... ווילט איהר עס וויסען... — האט רייזעל נישט נאכגעלאזען, שוין האלב ליגענדיג אויף דער זאפע.

לייקין האט נישט געענטפערט.

— — — — —

ערשט, ווען לייקין איז שוין געלעגען אויף דער זאפע. האט זיך איהם אין מח לאנגזאם, ווי א ווארים געוועקט:

„זאל ער איהר גלויבען, צי נישט?"

רייזעל האט שוין געהאט איינגעשלאפען. און איהר אטעמען האט זיך געפילט מידקייט פון וועג און אויפגערעגטקייט... די זאפע איז געווען א צווארימטע פון מיידלשען גוף. די זעלבע צווארימקייט האט דערגרייכט צו לייקינ'ען. ער האט אריינגעאטעמט די דאזיגע ווארימקייט און בעת מעשה האט איהם נישט נאכגעלאזט דער רעיון:

„זאל ער גלויבען, צי נישט?".

פארוואס זאל ער נישט גלויבען? אט ליגט זי דאך אזוי נאענט נעבען איהם, אינגאנצען אין זיין מאכט. אינגאנצען זיינע מיט ליב און לעבען, מיט לייב און נשמה, אזא יונגינקע, אזא אומשולדיגע, — פארוואס זאל ער איהר נישט גלויבען?...

אבער מעגליך, אז פונקט אזוי איז זי אפשר געלעגען מיט יאנ'ען — דעם גוי — דארטען אין קרים ביים ברעג ים...

— און אז זי איז געלעגען צוזאמען מיט יאנ'ען איז וואס? וואס נעהמט עס איהם אן?... וואס איז זיין עסק... א גאנץ פטראפטשע איז ער?... א „חויטער" פון נועטע איז ער?...

— און טאמער... טאמער.. האט ער יא איהר בעשערטער...

— נו איז וואס?... און אז זי מעג ליגען מיט איהם, לייקינ'ען — פארוואס זשע טאר זי נישט מיט יאנ'ען?... ער, — לייקין, איז דאך פונ ווי נישט איהר מאן.

אבער ער יאן — און דאך נישט קיין יוד... ער יאן איז דאך א גוי...

— — — — —

די געדאנקען האבען איהם נישט אויפגעהערט קריכען אין קאפ, ביז ער איז לסוף איינגעשלאפען.

20

דער לעבעדיגער פרימארגען האט זיך אריינגעריסען דורך די פענסטער פון דער אטעליע. זיך צולייגט אויף די ליימענע פיגורען, אויף די העלע ווענט און אויף דער זאפע.

א שטילע פרימארגענדיגע ערשט-דערוואכטע רוהיגקייט, דורכגעוועבט מיט טאג-ליכט און זונענשיין האט זיך צוגעסען אין הלל.

רייזעל האט פויל און שלעפעריג געעפענט די אויגען. זי האט שוין היינט גע דארפט זיין, דאס ערשטע מאל נאכ'ן אורלויב, צוריק אין ביורא. אבער א פוילקייט האט זיך צושוואומען איבער אלע גלידער און איהר האט זיך נישט געוואלט אויפשטעהען פון דער ווייכער זאפע.

איהר האט פערדראסען, וואס עס האט זיך שוין געענדיגט די צייט פון איהר אורלויב און זי מוז זיך ווידער נעמען צו איהר ארבייט, פערברענגען איהרע טעג אין דער מאנאטאנער אטמאספערע פון ביורא, האבען בסדר צו טון מיט דער שרייב-מאשינקע, מיט מעמאראנדומס, חשבונות, ערד-זריעות, לאנדווירטשאפט-מאשינען וכדומה.

לייקין איז געלעגען מיט'ן פנים צו איהר זי האט איהם בעטראכט: ער האט רוהיג געשלאפען, נאך פריי געמאכט זיך די האלז און אראפגעווארפען די שיך פון די פיס.

— ער איז א סימפאטישער בחור, — טראכט זי — א לעבעדיגער, אנ'ענערגישער און אנ'אונטערנעהמער. מיט איהם וואלט געווען נישט אומעטיג אין לעבען. ער איז א קינסטלער מיט א נאמען, איז א סך ארומגעפאהרען. ווען ער וואלט איהר, למשל, גענומען א פאר שלאג חתונה האבען מיט איהם? זי וואלט קיין צוויי רגעס נישט איבערגעקלערט. פאר איהם וואלט זי געהאט אנ'אנגענעהמען, א בעקוועמען לעבען...

לייקין האט זיך א ריר געטון און שלאף.

רייזעל האט ווייטער געטראכט:

— אבער ווער ווייס זיי די מענער? זיי זענען צו גרויסע יחסנים און לעבען. זיי פאדערען א סך פון דער פרוי. זיי אליין מעגען אלץ. זיי נעמען די פולע פרייהייט. דער פרוי לאזען זיי אבער נאר סענטימענטאלע ליבע. און סוף כל סוף איז די פרוי פאר זיי נישט מעהר, ווי א בעפרידיגונג פון זייערע קערפערליכע ליידענשאפטען. און זיי פאדערען נאך כסדר שיינקייט פון איהר, פרישקייט פון לייב, גוטען אויסזעהען....

— אפשר איז לייקין אנדערש?...

אפשר איז ער נישט, ווי אלע איבעריגע דורכשניטליכע מענער?.. ער איז דאך פארט א קינסטלער!...

אבער ווער ווייס זיי, די קינסטלערס גופא. טאקי דערפאר, וואס זיי זענען קינסטלערס — פאדערען זיי פון דער פרוי נאך מעהר, ווי די געוועהנליכע מענער... פאר די קינסטלערס מוז א פרוי דערפילען א דאפעלע אויפגאבע: אלס ווייב און אלס מטמע פאר זייערע קינסטלערישע אידעען.

און חוץ דעם זאגט מען, אז די פרוי ווערט דעם קינסטלער גיכער נמאס, ווי דעם נישט-קינסטלער.

(המשך קומט)

פערשאָלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(100 פאָרטזעצונג)

די געשטאַלט האָט זיך אָבער נישט גערירט פון אָרט.

— יאָ, דאָס רופען איז אומזיסט. די פּרוי איז טויט. נאַטירליך, ווען א מענש איז שוין אַזאַ לאַנגע צייט אָהן הילף, מוז ער שטאַרבען. זיבער מיר איז אַלץ איינס. איהר טויט האָט נאָך אין א געוויסער מאָס פערבעסערט מיין לאַגע. — האָט ער מיט א גיפטיג טריומפירענדען שמייכעל געזאָגט.

אין א פּאָר מינוט אַרום האָט ער פערלאָזען דעם קעלער, די טיר צוריק פערשלאָסען און דעם שליסעל מיט־גענומען מיט זיך אין טאַש אַריין.

אויסגעשעפּנדיג די לאַמטער איז ער לאַנגזאַם אַרויף אויף די אויבערשטער טרעפּ.

— איך וואָלט עס נישט געגלויבט, אז אדעלא וועט האַלטען וואָרט. איבריגענס איז עס דאָך אויך פאַר איהר צו גוטען, — האָט ער גלמירמעלט און זיך געלאָזט געהן צום שלאָס.

* *

עס איז געווען אויפ'ן אַנדערן טאָג. גראַף קאַרל ריינפעלד האָט זיך געפונען ביי דער טאָכטער אין צימער.

ביידע זענען זיי געווען אין א פרעהליכער שטימונג.

די גרעפין האָט זיך וואָר וויאָס צולאַכט און דער גראַף ריינפעלד האָט צוגעקוואַלען פון איהר פרעהליכקייט.

— אַלזאָ, ס'בלייבט הייסט עס אַזוי? — האָט ער אַנגעהויבען.

— מיר וועלען זיך גליקליך וויכטיג צייט פאָהרען אין דער רעזידענץ. פון דיינע דריי קאַוואַלירען איז איינער אומגליקליך געשטאָרבען, בלייבט נאָר איינער, הייסט עס, געץ און דאַלמאַר.

— זיו דער אומבקאַנטער? — האָט זיך די גרעפין ווידער צולאַכט.

— לאָז מיך צורוה מיט דיינע אומבעקאַנטע! איך האָב דאָס אָנגענומען פאַר א בלויזען שפּאַס. אַדעלאַ וואַרף אוועק די נאַרישקייטען און הער מיך אויס. פון די ביידע פאַרטיען קאָנסטו אויסקלייבען א גוטען שידוך.

— נו, וועגען דער לאַמטער איצט נישט רעדען. ס'וועט זיך שוין דער ריכטיגער זיווג פאַר מיר אָפּגעפינען? איך בין אָבער געשפּאַנט צו וויסען, וואָס ס'וועט זיין מיט דעם אומבעקאַנטען!

— ער וועט אונז קיין שום שוועריגקייטען נישט מאַכען. געגען איהם זענען דאָך פאַרהאַן פאַקטען בעווייזען.

— ביזטו זיכער, אז ער וועט זיין ריכטיגען נאָמען נישט אויסזאָגען, פּאַפּאַ?

— דאָס ווייס איך נישט — און ס'איז מיר אויך אַלץ איינס. אַזאַ מאַן, וואָס דורך איהם איז זיין טאָטער געשטאָרבען, האָט קיין ערגערן סוף נישט געקענט ערוואַרטען.

— יאָ, פּאַפּאַ, דו ביסט פּוילשטענדיג גערעכט, אָבער כ'וואָלט בלויז געוואָלט וויסען, וואָס מיט זיי איז געוואָרען?

— וועגען דעם ברויכסטו נישט מעהר קיין זאָרג האָבען. די פּרוי איז טויט.

— ביזטו דען זיכער אין דעם, פּאַפּאַ? ביסט דען געווען אין פּאַוויליאָן?

— יאָ, איך בין אין דער פערגאַנגענער נאַכט געוועזען אין פּאַוויליאָן און זיך איבערגעצייגט, אז זי לעבט נישט מעהר.

— וואָס, דו האָסט זי געפינען א טויטע?

— יאָ, אָבער שלאָג דיר אַרויס פון קאָפּ אַזעלכע נאַרישקייטען, מיר וועלען זיך בעסער אַדורכשפּאַצירען.

— יאָ, פּאַפּאַ, אָבער ערשט אין א שעה אַרום.

— קען זיין אין א שעה אַרום. איך האָב אויך נאָך עפּעס אין אָרדנונג צו מאַכען. אין א שעה אַרום קלינג צו נאָך מיר.

דער גראַף האָט א קוש־געטון זיין טאָכטער אין שטערן און איז אַרויס פון צימער.

— אַלזאָ, איך האָב איהם דאָך בעזיגט. ער האָט זי מיט זיין נייע איינענע הענד ערמאָרדעט און איצט וועט ער מוזען שווייגען! — האָט אַדעלאַ געמורמעלט צו זיך אַליין און א טייוואָלישע געלעכטער האָט זיך אַרויסגעריסען פון איהרע ליפּען.

— אָבער ס'איז דאָך שוין די העכסטע צייט, אז איך זאָל מאַכען אַן ענדע מיט דער דאָזיגער ליבע! — איז זי מיטאַמאָל אויפגעשפּרונגען פון איהר אָרט און גענומען נערוועז שפּאַנען איבער'ן צימער. אמבעסטען וועט זיין, ווען כ'וועל מיט מיין פאָטער פאָהרען אין דער רעזידענץ־שטאָט אַריין, דאַן וועט ער מיך מעהר זעהן. ניין, אָבער דאָס קען דאָך נישט זיין! איך וועל דאָך סוף־כל־סוף צוריקקומען אַהין דאָן, דאַן איז ווידער דאָס זעלבע. מיין פאָטער וועט מוזען זאָרגען פאַר איהם. אז ער זאָל בעקומען אַן אַנדערן פּאָסטען און דאַן וועל איך איהם מעהר נישט דאַרפען זעהן. נאַטירליך מוז איך מיך מיט איהם נאָכאַמאָל זעהן, ווייל ער קען נאָך אומרוהיג ווערען. יאָ, אַזוי איז עס, ווען מ'לאָזט זיך מיט אַזעלכע נידעריגע חברה־לייט! איך האָב אָבער נישט קיין חרטה אויף די שעה'ן, וואָס כ'האָב פערברענגט מיט איהם. ער איז דאָך זעהר א שעהנער!

אין דעם זעלבען מאָמענט האָט מען אָנגעקלאַפּט אין טיר.

די גרעפין איז שנעל אַוועק אויף איהר זיץ־אָרט, זיך בערוהיגט און געזאָגט: אַריין!

אויף דער שוועל האָט זיך בעוויזען דער אַלטער דינער וואָרנער. זיין בליק איז געווען מיט שרעק און אַנגסט.

— וואָס ווילט איהר דען, וואָרנער? — האָט איהם די גרעפין געפרעגט און איהם צוגעוואָרפען א שאַרפען פעראַכטענדען בליק.

(פאָרטזעצונג קומט).

קינא־טעאַטער STYLOWY פּריצר „שויס" פּאָמאַרסקאַ 89 צופאָהר מיט'ן טראַמוויי נומער 4

פון דינסטאַג, דעם 16. דעצ. ● און ווייטערע טעג! ● „ווייסע ראָזען" ● הויפּט־ראָלען — אין די — DIANA KARENNE, DOLLY DAVIS i JACK TREVOR

ריהרענדע זיטען־דראַמע, געשאַפען אויפ'ן פאָן פון אמת'ער פאַסירונג אין צענטער פון דייטשע אַריסטאָקראַטיע. די אַקציע קומט פאָר אין דער שווייץ, דייטשלאַנד און אין לאַנד פון רולעטקע מאָנטע־קאַרלאָ

פערגרעסערטער אָרקעסטער. דער זאַל איז געהייצט. אַנהויב פון די סעאַנסען 5.30 שבת, זונטאַג און יו"ט 3 נמ. לעצטער סעאַנס 9.30 אָוו.

גערענקט! ווען אין אייער הויז ליידען אויף קאַטאַר נאָז, קהל, כריפּקע און גריפּע

בענוצט תיכף PINOMETHYL די פאַלגעו פון קאַטאַר. Pinomethyl היט אויז בעווייטיגט פּרייז 1.75 צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און אַפּטייק־סקלאַדעס אין פּוילען און אין דאַנציג. רעפּרעזענטאַנץ אויף דער לאָדזשער וואָיעוואָדזשטווע Apteka J. Cymera, Łódź, Wólczanska 37

נאָכמיטאָג חדר פאַר קינדער, וואָס לערנען אין פּאָווסעכנאַ שולעס פון י. ד. ראָזענפעלד פּלאַץ וואָלנאָשטשי, (נייע שטאָט 6) מעלדעט דאָס ס'ווערען אָנגענומען קינדער פון יעדע עלטער צו לערנען אַלע למודי קודש עברי, חומש, רש"י, תנ"ך משניות, גמרא, העברעאיש און יודיש. ר זל. א וואָך 3 זל. איינשרייבען פון נייע תלמידים פון 4—7 אָוו געדענקט דעם אַדרעס: נייע שטאָט 6, קווער אָפיצינע רעכטס 2-טער שט אָק.

קינא ZACHĘTA זגיערזשער־גאַס 26. דאָפּעלטער פּראָגראַם: דאָס ערשטע בילד: א הוראַגאַן־קונסט־ווערק די לעצטע אַטאַקע אין דער הויפּט־ראָל Francis Bushuran פּראַכטיגע דראַמע, קאַמף וועגען העלדען פרייהייט, וועגען אַרגענטינע בעפרייאונג. שפּאַנענדער פילם. צווייטער פילם: די קלוגע פרוי גרויסער ערצטישער פילם פון פּערזענלעכע מענער און פיפיגע פרויען אין די הויפּטראָלען: Jaconelina Logan און Phyllis Hover אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' י. סטעפּאַנסקי אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 א זייגער נאָכמיטאָג. — שבת, זונטאַג, און חגאות 12 א זייגער פאַרמיטאַג. דער זאַל איז בעהייצט. דער נייעסטער פילם „פערראַט" (ליבע פון א רבינ'ס טאָכטער)

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש! אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנגעוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ פּעטריקאָווער 17 2-טער הויף פאַרטער דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 79-148, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען איז משך פון 24 שעה. אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען פּעסער, וויזעס אין קאָמיסאַריאַט־זשאַנדו, וועקסעל־אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציען ווערען פינקטליך אין געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותּפות־אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצו אינטערציזיעס. אַקטן, דאַראָוויזנעס אַלערליי ספּראָוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, עווענטועל מיט אַנ'דוואָקאַט. די איינציגע טאָכטער פון ישראל מאַנעלא 2-טער הויף פאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 79-148. בעמ.: דאָס ניי־„געבאַקענע" מאַנעלאָ־ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג־עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך אין צווייטען הויף פּאַרטער טעלעפאָן 79-148

איז מיין ביוראָ ווערט ערלעדיגט ביטעס און אויזענדעס, סאַנדעס, היפּאָטעקען, ירושות, די בעסטע עצות אין יורידישע געשעפטען אויף היפּאָטעקן־חובות י. זאַמעק פּאָמאַרסקאַ 19 טעלעפאָן 10-200.

פאַכמענישע קורסען ביים טעקסטיל־אינדוסטריע מייסטער־פערבאַנד, זאַכאָדניאַ 63 נעהמען אָן איינשרייבונגען פון צוהערער (רינס) אויף: טעכנישע צייכנונג, טעקסטיל־כעמיע, עלעקטראָטעכניק, לעהרע וועגען פלעכטונגען, טעכנאָלאָגיע פון טעקסטיל, פאַבריקס־ווירטשאַפט. טעגליך פון 6—8 אָוועגד. פּראָספּעקטען אומזיסט.

מיט א רוהיג געוויסען קענען מיר גאַראַנטירען, דאָס מעטאַל־בעטען, קינדער־וועגעלער אַטראַצען פאַר העלצערנע בעטען לויט'ן מאָס פּאַטענט", וואַש־טישען און וויזשימאַטשקעס אַמביליגסטען איז צו בעקומען אין פאַבריקס־לאַגער „Dobropol" פּיעטריקאָווער 73 אין הויף, טעל. 61-158

טוך־ און קאָרט־לאַגער Sz. Maroko, Łódź נאָוואָמיעסקאַ 2 פראָנט 1 שטאָק טעל. 15948 עמפפעהלט צום ווינטער־סעזאָן א גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען־ און מענער שטאָפען

Dr. med, St. Praport Ginekolog Urolog ספּעציאַליסט פאַר פרויען און אורין קראַנקהייטן נעמט אָן פון 6—8 אָוונד גדאַנסקאַ 77a, טעל. 208-95 אין לעטעניצע „סאַניטאַס". ציגעל־גאַס 29 פון 11 ביז 1 מיטאַג.

לא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה, אם תקח אמרי, ומצותי תצפן אתך, אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע איבער דעם זאָלסט נאָר קומען אין דער ביוראָ פון ד. מאַנעלאַ וואָס איז איבערגעטראָגן געוואָרן פון 2. הויף, אויפן ערשטן הויף פּיעטריקאָווער 17 לינקע אָפיצינע פאַרטער. טעל. 95-124 וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות און אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה. מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 ערשטער הויף.

אַכטונג, צייטונג־פערקויפער די פערוואַלטונג פון צייטונג פערקויפער פעראייןן מאַכט בעקאַנט אַלע צייטונג פערקויפער'ס, אַז זיי זאָלען נישט געבען אויסצולעזען קיין צייטונגען ערשטענס איז דאָס נישט היגיעניש, צווייטענס איז דאָס אַן אומרעכט אין געגענפאַל וועט ער ווערען אָפּגעשטעלט פון פערקויף. מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי J. Reder, Łódź Konstantynowska 11 (róg Zachodniej) כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי־אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע. פּריוואַט־וואוינונג גדאַנסקאַ 20, וו. 17.

היכטיג פאַר דאַמען! נאָר פאַר 2.50 זל. מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען־היטע נאָך דער לעצטער פאַריזער מאָדע און די עלטסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גאַנץ ניי. געדענקט דעם אַדרעס: 23 זאַוואַדזקאַ 23 אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פאַרטער. בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג — 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל „TOLA"

פּאָראַדניאַ WENEROLOGICZNA פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען זאַוואַדזקאַ 1. נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מאַנגעל שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגיע און נערווען־קראַנקהייטען. קוואַרץ לאַמפּע־עלעקטרישע היילקאַבינעט־קאָסמעטיק טעגליך פון 8 א זייגער פריה ביז 9 אָוונד זונטאַג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג. בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען. וויזיט 3 זלאָטעס

א בעסערער יונגערמאַן קען בעקומען געלעגענהייטליך לאָזשי ביי אַן אינטעליגענטער פאַמיליע. צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטר. פון „לאָדזשער טאַגעבלאַט" אונטער „M. W."

האַנדעלס־קאָרעספּאָנדענץ פּוילישע, דייטשע, פראַנצויזישע, ענגלישע ערלעדיגט דאָס ביוראָ „אַרגוס" זאַכאָדניאַ 36 טעלעפאָן 47-108

דאַמען־סאַמעקועקעס פון אַלטע פילץ־היט אָהן אונטערשיד מענער־אָדער דאַמען־היט, מאַך איך די שענסטע פאַסאָנס סאַמעקועקעס אין פיינסטער אויספיהרונג צו שפּאָט ביליגע פּרייזען.

א נייער סאַלאַנאָווע שענקל פאַטעפאַן געלעגענהייטליך זעהר ביליג צו פערקויפען וואָכאַדניאַ 16, וו. 9 פאַרטער.

אַבאָנעמענטס־פּרייז [illegible] ... אַנאָנסען־פּרייז ... לינן — 20 גראָש ... [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Wydawcy: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 38